YARIŞMAMIZI KAZANANLAR

İş Kumbara

Türkiye İş Bankası'nın çocuklarımıza armağanıdır

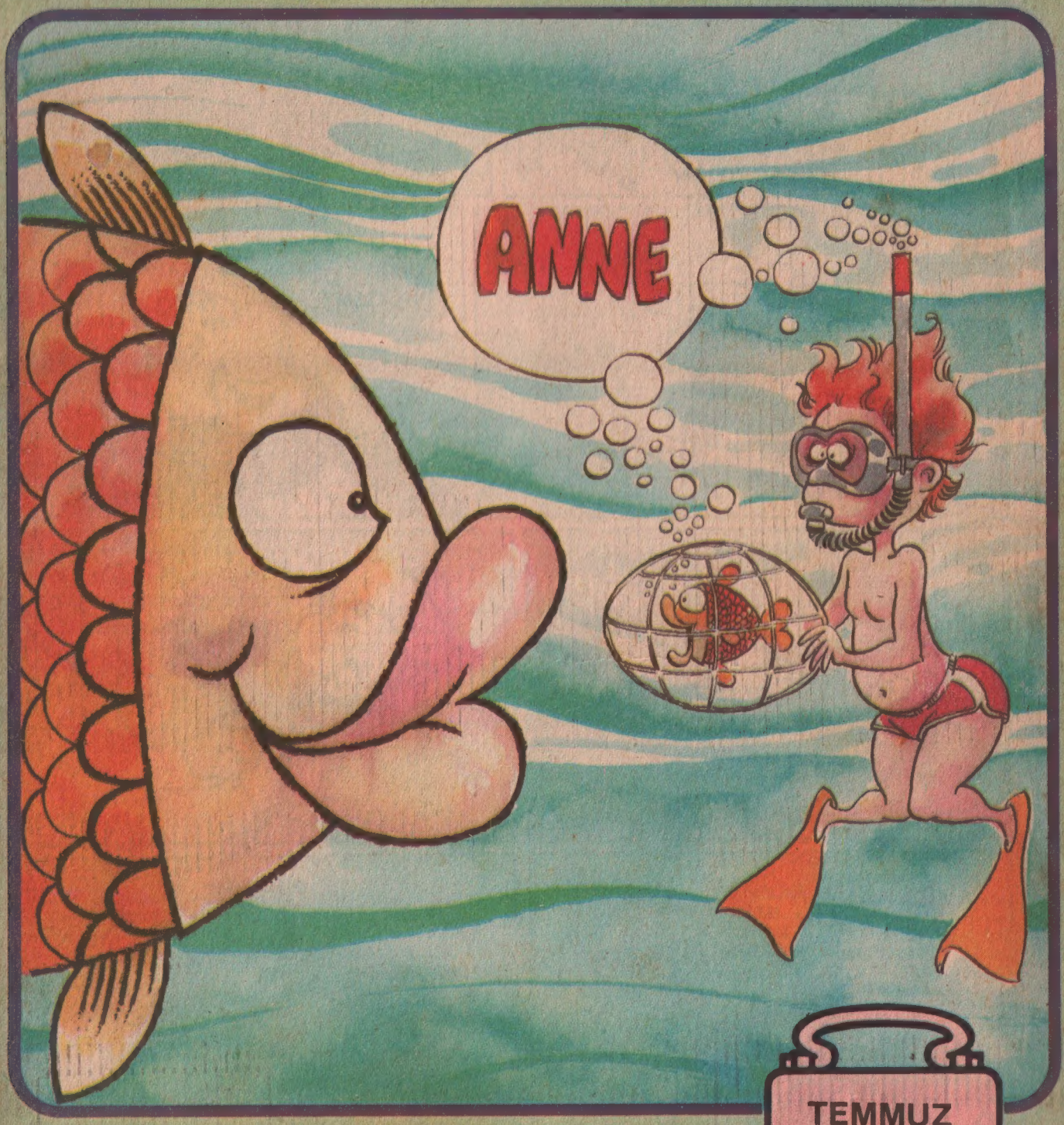

TEMMUZ
1985
SAYI: 81

NASREDDİN HOCA BİRGÜN...

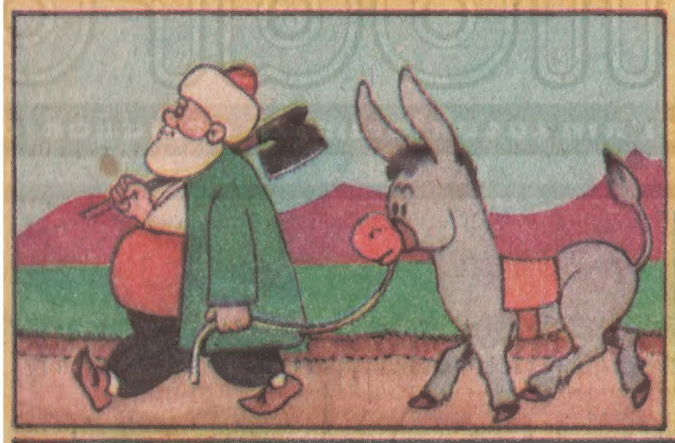

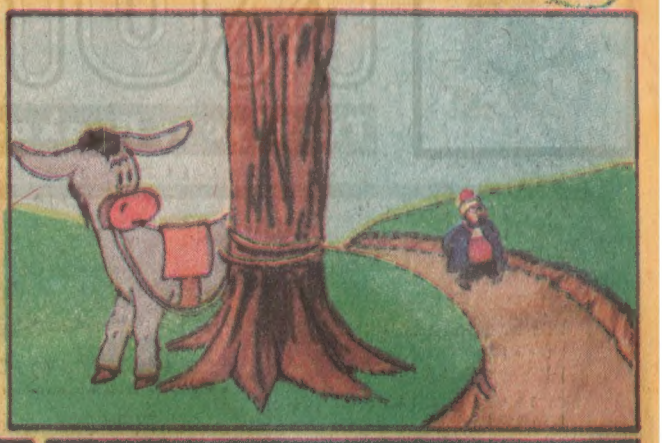

Kumbara

Ayda bir yayımlanır
Temmuz 1985
Sayı: 81

Türkiye İş Bankası A.Ş Halkla İlişkiler Müdürlüğü adına Sahibi:
Halim ÖZEKMEKÇİ

Sorumlu Yazı İşleri Yönetmeni:
Ertuğrul TİMUR

ONK Ajans Ltd. Şti. tarafından hazırlanan bu dergi BEYHAN AJANS tarafından dizilmiş HÜRRİYET GAZETECİLİK VE MATBAACILIK A.Ş. tesislerinde basılmıştır. (1 Temmuz 1985)

Adres:
KUMBARA Dergisi
T. İş Bankası A.Ş.
Halkla İlişkiler Müdürlüğü
Atatürk Bulvarı, 191
Kavaklıdere
ANKARA

Kapak Resmi:
"Küçük Balık"
İSMAİL GÜLGEÇ

içindekiler

Taklitçi Hayvanlar 4-5
Öykü 6-7
Güler Abla 7
Güle Oynaya 7
Yaşanmış Öyküler 8-11
Genel Kültür ... 12-13
Bilgi Testi 14
Kâtip Çelebi 15
Deney Köşesi 16
Sonuçlar 16-17
Geleceğin 16-17
Mini Ansiklopedi ... 17
Denektaşı 18
Önemli Günler 18
Zehra Ablam. 19
Dondurma 20-23
Garip Ama Gerçek .. 24
Pul 24
Spor 25
Bulmaca 26-27
Sizin Sayfanız ... 28-29
Yanıtlar 29
Japonya 30
Poster/Takvim. 31

SİZE BİR MEKTUP VAR

Yarışma Sonuçları...

Sevgili Çocuklar,

Nisan ayında düzenlediğimiz yarışmanın katılma süresini uzattığımız için, sonuçlarını ancak bu sayımızda verebiliyoruz. Yarışmanın sonuçlarını dergimizin orta sayfasında bulacaksınız. Yarışmamızda ödül kazanan arkadaşlarınızı başarılarından dolayı içtenlikle kutlarız.

Yarışma sonuçlarının sonunda ayrıca sizlere yöneltilen bir not bulacaksınız. Düşüncelerimizi ve önerilerimizi içeren bu yazıyı özellikle dikkatle okumanızı sizlerden rica ederiz.

Sevgi ve esenlik dilekleri mizle, sağlıcakla kalınız.

KUMBARA

Nevzat ağabeyle baş başa

Genel Kültür köşesini beğeni ile okuyoruz. Burada Fen Liseleri ile ilgili biraz da olsa bilgi vermenizi rica ediyoruz. Dergide "Televizyon Köşesi" adlı bir köşe yayınlamanızı diliyoruz. Yani, hafta içindeki çocuk programları ne zaman oluyor ve bunların özetlerini yayınlamanızı rica ediyoruz.

İLKAY ÖZKÖK/
Sarıkaya-Yozgat

Deney köşesi yerine Red Kit'in maceralarının yer almasını çok isterim... Verilen testlerin yanıtları gelecek yayında olmalı. Bu isteklerim gerçekleşirse çok memnun olurum.

AYŞE EKİCİ/
Gazipaşa-Antalya

Derginizi bütün ailece beğeniyoruz. Büyükler ve çocuklar için çok güzel bilgiler veriyorsunuz. Bizleri ayda bir kere bile olsa eğlendiriyorsunuz. Bunun için sizlere çok teşekkür ederim.

ERDAL YALÇIN/Kars

Sizlerden bir ricam olacak: Osmanlı padişahlarının tek tek hayatını yayınlamanızı istiyorum.

MUSTAFA BÜYÜKGÜRSES/
Şanlıurfa

Resim yapma konusunda bilgi vermenizi istiyorum. Resim köşesi açarsanız, resim konusunda bilgilerimiz artar.

ERGÜL SABAH/
Gümüşhacıköy-Amasya

Ben gazeteci olmak istiyorum. Bu konuda bilgi verirseniz çok sevinirim.

FERİT ILGAZ/Erzurum

İngilizce mektuplaşma köşesinde İngiliz arkadaşlarımızın da ad ve adresleri belirtilsin. Bir de resimli şiir yarışması düzenlensin. Her ay iki dergi verilsin (yani aynı dergi hem ayın başında hem de sonunda bankalara gönderilsin ki, biz banka şubesine gittiğimiz zaman bize dergi kalmadı denmesin).

SEVGİ DAĞLI/
Bandırma-Balıkesir

Sizden, Ödüllü Bulmaca köşesi yayınlamanızı istiyorum...

ESRA GÜMRÜKÇÜOĞLU/
Trabzon

Derginizde izciliği ve izcilikte öğretilen şeyleri anlatan bir köşe yapar mısınız? Acaba Enid Blayton'un Gizli Yediler, Afacan Beşler gibi macera romanlarını yayımlar mısınız?

BOĞAÇ LEVENT GÜVEN/İstanbul

Sevgili Nevzat Ağabey: Ben bazı aylar Kumbara Dergisi'ni kaçırıyorum. Benim de herkes gibi bir isteğim var. Kumbara Dergisi'nde bir de İngilizce köşesi açarsanız sevinirim.

SİBEL KANTÜRK
Divriği-Cürek-Sıvas

Sevgili çocuklar: Gönderdiğiniz önerileri hayranlıkla okuyorum. Umarım, zamanla hepsini ya da birçoğunu yerine getirebiliriz. FERİT ILGAZ Erzurum Atatürk Lisesi, orta iki öğrencisiymiş. Nasıl gazeteci olabileceğini soruyor. Sanırım bunu kendi okulunun öğretmenlerine sorarsa, gerekli bilgiyi alır. Benim bildiğim, gazetecilik yüksek okulları var yurdumuzda. Ama önce ortayı, liseyi bitirmek gerekiyor değil mi? Zaten her iş teker teker, adım adım yapılır. Elbet, bu dergide de meslekler hakkında bilgiler verilebilir. Aynı şeyleri ERGÜL SABAH'a da söyleyebilirim. Öğretmeniyle konuşsa, ona resim yapma ile ilgili yararlı bir kitap önerebilir. Amasya'da gençler için resim kursları yok mu? Yazın filan? Araştırmanızı öneririm. Gene de sonuç olarak şunu söylemek istiyorum: Çok güzel düşünceleriniz var. Beni sevindiriyor onları okumak. İsteklisiniz, heveslisiniz. İstemeye, aramaya devam ediniz. Büyüklerinizi, öğretmenlerinizi zorlayınız. Hatta bizi de... Hepinize, yazdıklarınız için teşekkürler...

TAKLİTÇİ HAYVANLAR

Bu böceklerden biri balarısı değil! Sağ tarafta taklitçi böcek var. Bunlar, sadece arılara benzemekle kalmazlar, ayrıca onlar gibi davranırlar da. Çiçeklerin özlerini emerler -hatta arı gibi vızıldarlar.

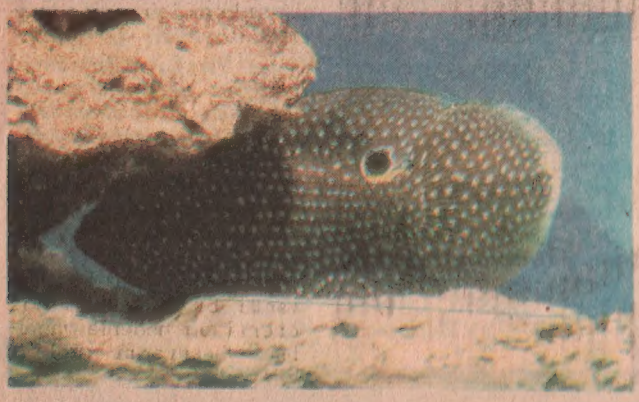

Üstte, korku saçan beyaz benekli yılanbalığının başını görüyoruz. Altta ise plesiopid balığının kuyruğunu. Gözlerinin biçimi ve renkleri, plesiopid balığının kuyruğunu, beyaz benekli yılanbalığının başına benzetiyor. Bu yüzden, üstteki yılanbalığından korkan hayvanlar, alttaki plesiopid balığına dokunmazlar.

Bazı hayvanlar, doğadaki düşmanlardan korunmak için renklerini, biçimlerini, davranışlarını başka hayvanlara benzetirler.

ETRAFIMIZDA bir arı dolaşırsa ne yaparız? Hareket etmeden dururuz, o zaman arı gidiverir değil mi? Kim ister arı tarafından sokulmak! Öbür hayvanlar da böyle yaparlar. Arı, onların etrafında vızıldayarak uçtuğu zaman, donup kalıverirler.

Balarılarına çok benzeyen bir böcek vardır. Bakınca balarısı sanırsınız onu. Ama iğnesi yoktur bu böceğin. Öte yandan, onu gören hayvanlar, onu arı sanırlar ve o böceğe hiç ilişmezler.

Balarısına benzeyen bu böcek, gelin görün ki, balarılarını yiyerek beslenir. Balarıları, o böceği de kendileri gibi balarısı sanırlar ve o böceğin yanlarına yaklaşmasına aldırmazlar. Oysa bu taklitçi böcek balarısını ısırıverir ve onu yer.

SAHTEKÂR HAYVANLAR

Başka hayvanları taklit eden pekçok hayvan vardır. Bu hayvanlar renklerini, biçimlerini, davranışlarını birtakım tehlikeli ya da zehirli hayvanlarınkine benzetirler. Doğada acımasızlık da vardır. Kimi za-

man hayvanlar sürüler halinde ölürler. Bundan kaçınabilmek için güçlü savunma silahları olan hayvanlara benzemek çok iyi bir yöntemdir. Tehlikeliymiş gibi görünmekle, kimi hayvanlar yaşamlarını sürdürmeyi başarabilirler.

Acaba bu taklitçi hayvanlar nasıl bu hale geliyorlar? Bilim adamları buna kesin bir yanıt veremiyorlar. Hayvanların çevrelerine uyduklarını ve değişebildiklerini biliyorlar. Birçok özellikler, hayvanlardan yavrularına geçebiliyor.

Ancak büyük değişiklikler için bir kuşak yetmemektedir. Çevreye uyum uzun ve yavaş bir süreçtir. Ama milyonlarca yıl geçince, şaşılası değişimler ortaya çıkmaktadır.

KOCA GÖZLER

Bir kuş, yutmak için bir böceğe yaklaşıyor. Tehlikeyi sezen böcek, kanatlarını açıveriyor -kanatları tıpkı koskocaman iki göz sanki! Bu gözlerin iriliğinden ürken kuş, bir düşmanıyla, yani bir kedi ya da baykuşla karşılaştığını sanıyor. Uçup gidiveriyor kuş.

Birçok böceğin ve balığın uyguladığı bir "blöf"tür bu. Bu hayvanlarda çok iri gözlere benzeyen benekler bulunur. Böylece düşmanlarını kaçırırlar.

Hawaii'de bulunan bir tür beyaz benekli yılanbalığı, keskin dişleriyle birçok deniz yaratığının korkulu rüyasıdır. Bir de "plesiopid" denilen bir balık vardır ki, işte bu tehlikeli yılanbalığını taklit eder. Nasıl mı? Bu plesiopid balığı, bir tehlikeyle karşılaştığında, hemen bir delik bulup oraya saklanır. Sadece kuyruğu kalır dışarda. Balık, kuyruğunu iyice yayarak açar. Kuyruğundaki çizgiler tıpkı beyaz benekli yılanbalığının gözleri gibi yuvarlak şekiller oluştururlar. İşte öbür deniz yaratıkları da, plesiopid balığının kuyruğunu, beyaz benekli yılanbalığının başı sanırlar!

HIK DEMİŞ BURNUNDAN DÜŞMÜŞ

Bu taklitçiler arasında en ilginçlerinden biri de bir tür kelebeklerdir. Bunlar, daha iri bir tür kelebeğe çok benzerler.

Acaba bu küçük kelebekler ne diye o büyük kelebekleri taklit etmişlerdir? Çünkü, kuşlar ve öbür hayvanlar, bu iri türden kelebeklerin çok kötü bir tadı olduğunu bilirler.

Bu iri kelebekler, yumurtalarını zehirli bir bitkinin üzerine yerleştirirler. Bu yumurtalardan çıkan kurtçuklar o zehirli bitkiyi yiyerek beslenirler ki, bu da onlara acı bir tat verir. Bu acı kelebekleri yiyen bir hayvan, artık onların yanına bile yaklaşmak istemez.

Oysa, küçük türdeki kelebeklerin tadı çok güzeldir. Ama, kuşlar, onları öbür türlere benzettikleri için, onlardan da kaçarlar.

Rengiyle, başka hayvanları kaçıran bir hayvan da zehirli mercan yılanıdır. Bedeninde parlak kırmızı ve sarı halkalar vardır. Bu renkli halkalar, öbür hayvanlara sanki "Tehlike var! Yaklaşmayın!" derler.

Güneydoğu Asya'da yaşayan bu mercan yılanları zehirlidir; ama taklitçileri zehirli değildir. Süt yılanında da bu şekilde kırmızı, sarı ve siyah halkalar vardır, ama zararsız bir yılandır. Bu iki tür yılanın halkaları tam olarak aynı değilse de, yılan otların arasında hızla ilerlerken, bu farkları ayırt etmek çok zor olur. Bu yüzden, öbür hayvanlar bu iki tür yılana da dokunmazlar.

Kuşlar, sağ taraftaki küçük kelebeğin tadını da hiç sevmezler. Büyük kelebeğin tadından kaçan kuşlar, küçük kelebeği de ona benzettikleri için, ondan da kaçarlar.

BAŞKA TAKLİTÇİLER

Kimi hayvanlar bu taklitçilik işini daha da ileriye götürürler. Hayvanlar arasında, genellikle, bir hayvan avına saldırırken onun başını hedef alır. İşte, kimi hayvanlar da, başlarından olmaktansa bir bacak ya da bir kanattan olmayı yeğlemişe benzerler. Bir tür kelebeğin kuyruğunda, antenleriyle falan tam bir başa benzeyen bir bölüm vardır. Saldırganlar, orayı baş sanıp, gerçek "baş"larına saldırmasınlar, diye!

Eğer bu taklitçilik konusunda bir ödül verilecek olsaydı, herhalde bu ödülün kılıç-dişli horozbina denilen bir balığa verilmesi gerekirdi. Bu balık, başka bir tür balığın hem rengini hem de hareketlerini taklit eder.

Bu ikinci tür balık ince, uzun bir balıktır; mavi ve siyah pulları vardır. Bu balıklar, başka balıkların üzerinde yaşayan asalakları yiyerek, onlara yardımcı olurlar.

Kılıç-dişli horozbinalar da ince ve uzundur; mavi ve siyah pulları vardır. Tıpkı öbür balık gibi kıvrıla kıvrıla yüzer. Bu horozbinaların, öbür balıkların üzerindeki asalakları yiyerek onları bu asalaklardan kurtaran ikinci tür balıktan önemli bir farkı vardır: Bunlar, asalaklarından kurtulmak için onları yanlarına yaklaştıran balıkları ısırırlar ve bir parça koparak kaçarlar.

Böcek, kelebek, balık -çeşitli taklitçi hayvanları gördük. Kimi zaman insanlar da, örneğin bir maskeli baloda, kıyafet değiştirip başkalarını taklit ederler. Sırf eğlenmek için! Ne var ki, hayvanlar bu taklitçiliği çok önemli bir nedenle yaparlar -yaşamlarını sürdürebilmek için!

İşte beslenmesini taklitçiliğiyle sağlayan bir balık. Üstteki balık, balıklara yaklaşarak onların üzerindeki asalakları yiyerek beslenir. Oysa, alttaki balık (kılıç-dişli horozbina) balıklara yaklaşır ve onları ısırıp bir parçalarını koparak beslenir.

Üç Dilek...

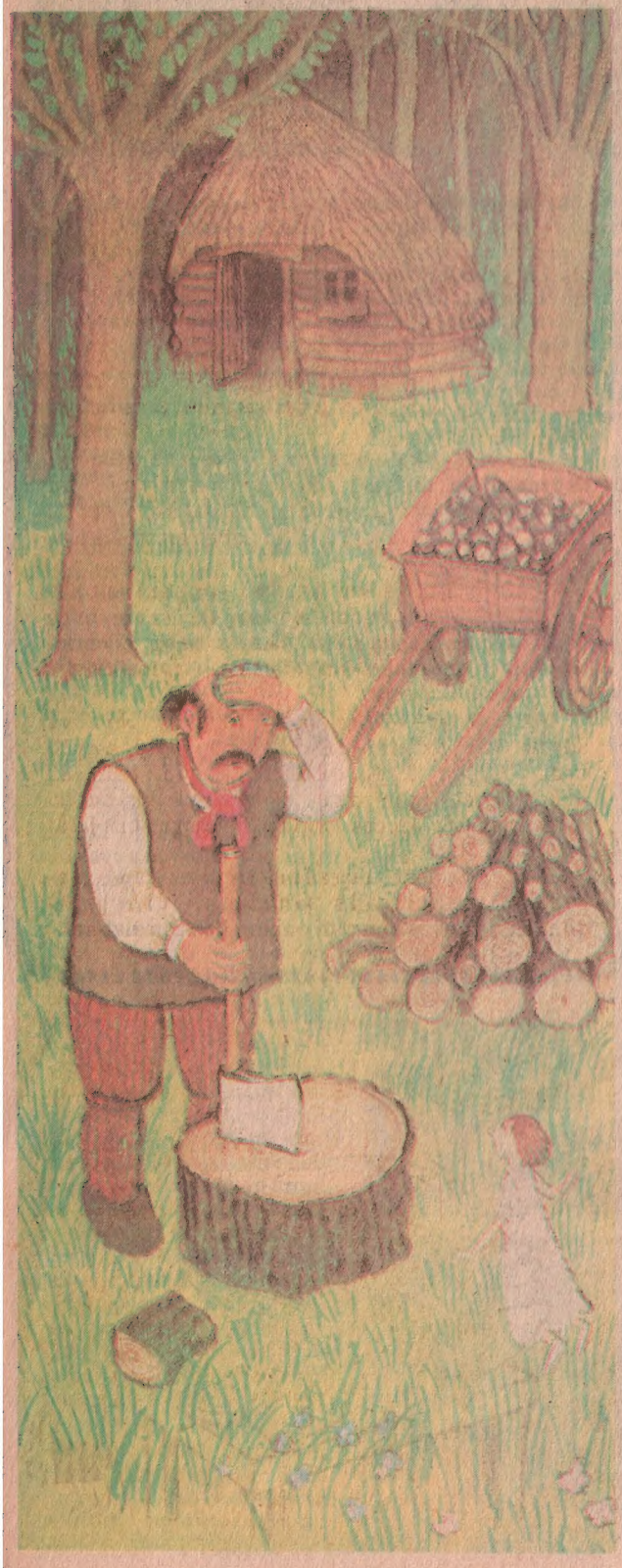

Bir İskoçya Masalı

BİR zamanlar ormandaki kulübede yoksul bir oduncuyla karısı yaşıyordu. Oduncu her sabah gün doğmadan kalkıyor, akşama kadar odun keserek geçimlerini sağlamaya çalışıyordu.

Akşam olup da kulübesine dönünce yorgun argın sofraya oturuyor, karısının yaptığı çorbayı içiyordu.

"Ah," diyordu her akşam, "biz de zengin olsak.. Hiç çalışmadan sırtüstü yatsam..."

Karısı, "Evet," diyordu, "benim de mücevherlerim, çeşit çeşit giysilerim olsa.. Süslenip püslensem, yemekleri hizmetçilerim pişirse, ben de sabahtan akşama kadar gezsem..."

Günün birinde, oduncu ormanda odun keserken, dinlenmek için mola verdi. Baltasını bir ağaç kütüğüne dayayıp alnındaki terleri sildi. "Off!" diye bağırdı. Çalışmaktan usandım! Ne zaman dinleneceğim? Ne zaman keyif çatacağım?"

Tam o sırada önünde küçük bir peri belirdi.

"Söylediklerini işittim," dedi. "Sana bir iyilikte bulunacağım. Üç dilek dile.. Üçü de yerine gelecek... Ama sadece üç dilek. Dördüncüsü yok!"

Sonra ortadan kayboldu.

Oduncu o akşam büyük bir keyifle evine gitti. Başına gelenleri karısına anlattı.

"Öyle mutluyum ki," dedi, "neredeyse sevinçten uçacağım; zil takıp oynayacağım. Talihimiz döndü. Artık ne istersek elde edebiliriz."

Öyle heyecanlıydılar ki, ne dilek dileyeceklerini bilemiyorlardı.

"Artık koca bir evimiz olabilir," dedi oduncu.

Karısı, "Ne evi?" diye bağırdı. "Saray, saray!... Altından bir sarayımız bile olabilir!"

Ne dilek dileyeceklerine bir türlü karar veremediler.

Oduncunun karısı, "Biz en iyisi dilek dilemeyi yarın sabaha bırakalım," dedi. "Şimdi yemeğimizi yiyelim."

Masaya çorbayı getirdi.

Oduncu, tencerenin kapağını kaldırarak, "Yine mi çorba!" diye söylendi. "Bir haftadır her akşam çorba içiyoruz... Bıktım artık... Ah, şöyle kocaman bir sosis olsaydı..."

Bunu der demez masada kocaman bir sosis belirdi.

Karısı, "Ne yaptın?" diye bağırdı. "İlk dileğini diledin. Artık sadece iki dileğimiz kaldı. Bir sosis uğruna ilk şansımızı yitirdik!"

"Aldırma," dedi oduncu. "İki dileğimiz var ya, yeter de artar bile..."

Karısı, "Artarmış bile!" diye homurdandı. "Hiç düşünmeden aklına ne gelirse söylüyorsun! Bu kadar aptallık olur mu?"

"Aptal sensin!" diye bağırdı oduncu.

Tartışmaları uzadıkça uzadı. Sonunda oduncu, "Yeter artık!" dedi. "Kapa çeneni... Sosis sosis...

Bıktım artık... Keşke şu sosis senin burnuna yapışsaydı..."

Sözlerini bitirir bitirmez, masadaki sosis havalandı, karısının burnuna yapıştı.

"Bak, ne yaptın!" diye bağırdı kadın. "İkinci dilek de havaya gitti..."

Sosisi burnundan çekip çıkarmaya çalıştı, ama boşuna... Sosis sımsıkı yapışmıştı. Bir türlü çıkmıyordu.

"Bir tek dileğimiz kaldı," dedi oduncu... "İstersen koca bir saray dileyeyim..."

"Ne sarayı!" dedi karısı. "Bu burunla mı oturacağım sarayda?"

"Öyleyse sana değerli mücevherler, güzel giysiler isteyeyim..."

"O güzel giysileri giyip, değerli mücevherleri takıp sokağa bu burunla mı çıkacağım? Herkes benimle alay eder... Sosis Burunlu diye... Son dileğini dile de şu sosisi burnumdan çıkar..."

"Ama o zaman da eskisi gibi yoksul olacağız..."

"Yoksul sayılmazdık ki. Elin ayağın tutuyor, çalışırsın..."

"Ama çalışmaktan bıktım."

"Çalışmaktan bıkılmaz," dedi kadın... "Herkes çalışmak zorundadır." Sonra, dileğini diledi.:

"Ahh, şu sosis burnumdan çıksa..."

Bunu der demez sosis yok oldu.

Oduncuyla karısı üç dileklerini dilemişlerdi. Yemekte yiyecekleri bir sosisleri bile yoktu artık. Yaşamlarını eskisi gibi sürdürdüler.

Güler Abla diyor ki...

Başkalarını Rahatsız Etmek

ALTIMIZDAKİ daireyi bu yaz bir Arap aileye kiralamışlar. Apartman halkı, beyaz entarili bir adam görünce, önce biraz şaşırmış, ama bu duruma alışmıştı.

Cumartesi günü Altan (yaşı 7) ve İpek (yaşı 12) ile asansöre girmiştik. Asansöre, bizim yeni Arap komşumuz da biniverdi. Biz, "Günaydın!" dedik. O da "Good morning!" ("İyi sabahlar"ın İngilizcesi) dedi.

Sonra baktım Altan bir türlü gözlerini adamın beyaz etekli giysisinden ayıramıyor. Adam önce biraz rahatsız oldu; sonra Altan'a bakıp gülümsedi. Altıncı katta da asansörden çıkıp, dairesine gitti.

Biz üçümüz kalınca, İpek, Altan'a, "Ne diye adama öyle gözlerini dikerek bakıtın -ayıp, ayıp!" dedi. "Onların ülkesinde de biz acayip görünürüz onlara. Evet, insan merak eder. Şöyle bir bakar. Ama, rahatsız edecek şekilde bakılmaz bir insana!"

Ben, "Maşallah, maşallah -çocuklar kendi aralarında halledebiliyorlar sorunlarını!" diye geçirdim. Karışmak istemedim onların konuşmalarına.

Güle Oynaya

KURU FASULYE İLE BASKETBOL

OYUNCU sayısı yeterliyse, oyuncular iki takıma ayrılabilirler. Bu oyunu oynamak için bir avuç fasulye, üç tane aralıklı olarak iç içe konulabilecek kap, bir de kâğıt kalem yeterlidir.

Tencereleri iç içe koyarak uzunca bir masanın bir ucuna yerleştiriniz. Oyuncular masanın öbür ucunda dururlar ve masaya dokunmadan fasulyeleri teker teker tencerelerin içine atarlar. (Her bir oyuncu on tane kuru fasulye atabilir.) En içteki küçük tencereye giren fasulyelerin bir tanesi oyuncuya 3 puan, ortadaki tencereye giren her fasulye tanesi 2 puan, en alttaki tencereye giren fasulyeler de 1'er puan kazandırır.

Her oyuncu 10 fasulyesini attıktan sonra fasulyeler sayılır ve puanları birer kâğıda yazılır. Sonunda, kazanan oyuncu ya da takım belirlenir.

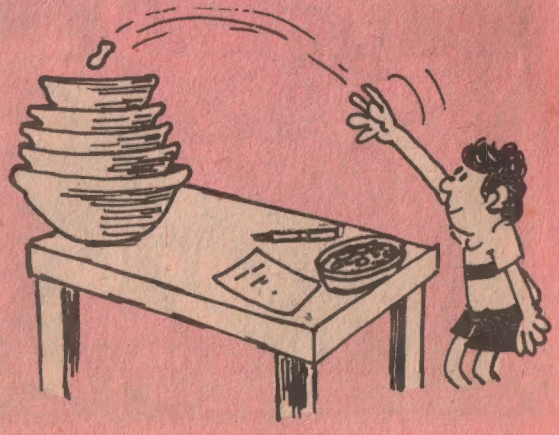

Editions Lombard (Bruxelles)

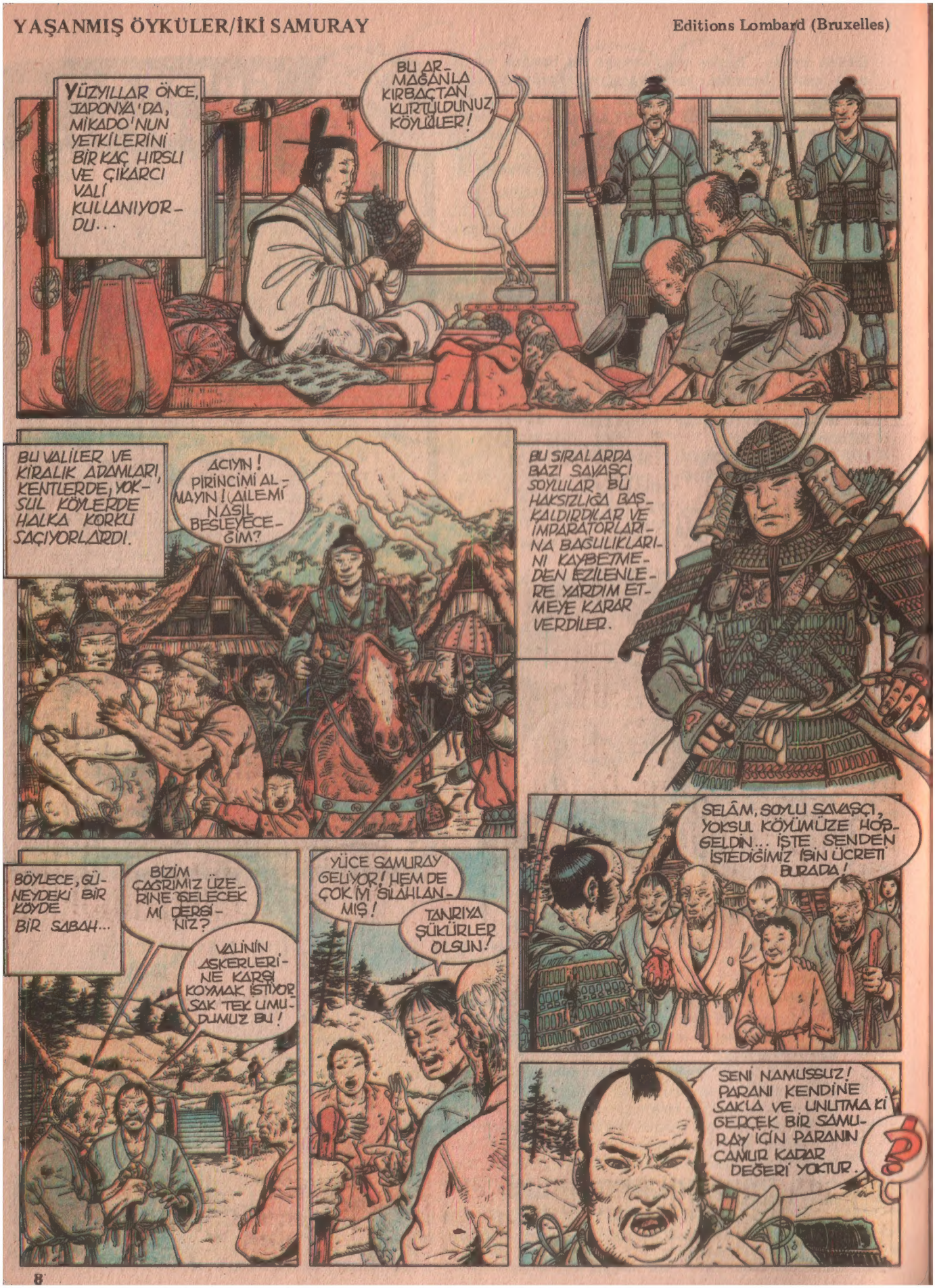

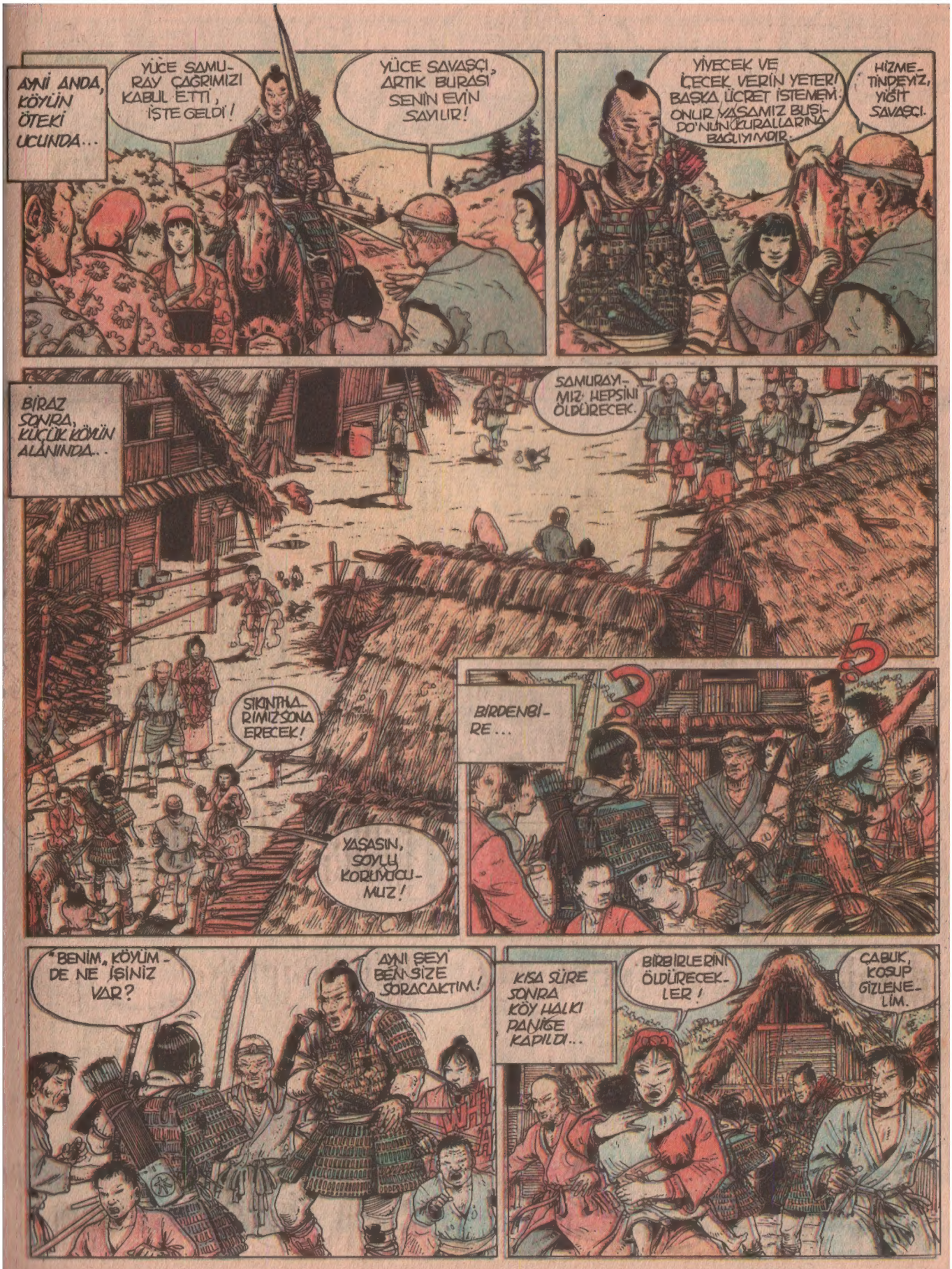
AYNI ANDA, KÖYÜN ÖTEKİ UCUNDA...
YÜCE SAMURAY ÇAĞRIMIZI KABUL ETTİ, İŞTE GELDİ!
YÜCE SAVAŞÇI, ARTIK BURASI SENİN EVİN SAYILIR!
YİYECEK VE İÇECEK VERİN YETER! BAŞKA ÜCRET İSTEMEM. ONUR YAŞAMIZ BUŞİDO'NUN KURALLARINA BAĞLIYIMDIR.
HİZMETİNDEYİZ, YİĞİT SAVAŞÇI.
BİRAZ SONRA, KÜÇÜK KÖYÜN ALANINDA...
SAMURAYIMIZ HEPSİNİ ÖLDÜRECEK.
SIKINTILARIMIZ SONA ERECEK!
YAŞASIN, SOYLU KORUYUCUMUZ!
BİRDENBİRE...
"BENİM, KÖYÜMDE NE İŞİNİZ VAR?
AYNI ŞEYİ BEN SİZE SORACAKTIM!
KISA SÜRE SONRA KÖY HALKI PANİĞE KAPILDI...
BİRBİRLERİNİ ÖLDÜRECEKLER!
ÇABUK, KOŞUP GİZLENELİM.

ÖNÜME GÖLGE EDEREK BANA SAYGISIZLIK ETTİNİZ!
KOCA BEDENİNİZLE GÖLGEMİ KAPLAYIP DENSİZLİK ETTİNİZ!
?
?
DURUN SOYLU SAVAŞÇILAR, BİR YANLIŞLIK SONUCU AYNI ANDA İKİNİZ DE KÖYÜMÜZE GELDİNİZ... KALIN... BİR DOSTUMUZ OLACAĞINA, İKİ DOSTUMUZ OLSUN!
NE DİYORSUN İHTİYAR? BEN, SOYLU MASAKADO, DÖVÜŞMESİNİ BİLE BİLMEYEN BU KEMİK YIĞINIYLA KENDİMİ TEHLİKEYE Mİ ATACAĞIM? ASLA!
DÜŞMANLARIMIZ VALİNİN ASKERLERİ... NİÇİN BİRBİRİNİZİ ÖLDÜRÜYORSUNUZ? ONUN YERİNE DÜRÜST BİR YARIŞMAYLA BOY ÖLÇÜŞÜN... KAZANAN KENDİSİNE TEKLİF ETTİĞİMİZ YERDE KALSIN!
BEN OK ATMA YARIŞINA VARIM!
AYNI ŞEYİ ÖNERECEKTİM!
BÖYLECE...
BAYLAR, HEDEFİNİZ 50 AYAK ÖTEDE... MEYDAN SİZİN!
TCHAK TCHAK
ÇOK İYİ OK ATIYORSUNUZ, BEĞENDİM!
BİRİNCİ SINIF BİR ATICISINIZ!
YABUSAM ATIŞINDA YARIŞALIM...
HARİKA BİR FİKİR! ATLARA!

DEDE, YABUSAM NE DEMEK?
BİRBİRLERİNE DOĞRU DÖRTNALA İLERLEYİP NEREDEYSE DEĞMEK ÜZEREYKEN OK ATACAKLAR.
GERÇEKTEN DE, HIZLI BİR KOŞU SONUNDA TAM BİRBİRLERİNİ GEÇECEKKEN...
BU KEZ BEN KAZANACAĞIM...
BU ATIŞ KESİNLİKLE YERİNE VARACAK...
AİE
OUA
İKİNİZ DE YARALANDINIZ! BERABERLİĞİ BOZMAK OLANAKSIZ!
EL SIKIŞALIM... BEN MASAKADO...
BEN, NORİMİTSU. SENİN KADAR YÜREKLİSİNİ, YİĞİDİNİ GÖRMEDİM.
BİR KAÇ DAKİKA SONRA...
DOSTUM, BU SAKA BENİ KENDİMEGETİRDİ!
BİR KAÇ YUDUM DAHA ALIP BU ZAVALLILARA BİR SAVAŞ TASARISI HAZIRLAYALIM!
BİR HAFTA SONRA, VERGİ TOPLAYANLAR KÖYE GELDİKLERİNDE, ÇOK SICAK BİR TÖRENLE KARŞILANDILAR...
BİR DAHA GELMEYİN!
DEFOLUN!
İKİ DEĞERLİ SAMURAY, KENDİ KÖYLERİNİN HALKINA ZARAR VERMEK İSTEYENLERİ KESİNLİKLE KOVMUŞLARDI!
1080 YILINDA YAZILMIŞ BU ÖYKÜ, KONJAKU MONOGATARİ'NİN SAYISIZ SAMURAY ÖYKÜLERİNDEN BİRİDİR.
FERRY '84
J.Y. DUVAL

Katılar, Sıvılar ve Gazlar

GENEL KÜLTÜR

Maddeler, doğada katı, sıvı ve gaz olarak bulunurlar. Biçimleri, onları oluşturan atomların özelliklerine göre değişir.

MADDELER katı, sıvı ve gaz olmak üzere üç halde bulunurlar. Yeteri kadar soğuk ortamda her madde katı duruma gelir. Kayalar gibi bir çok madde, içinde yaşadığımız normal ısıda katı olarak bulunur. Normal ısıda sıvı olarak bulunan cisimleri dondurmak için ısıyı düşürmek gerekir. Su sıfır derecede (0° C) buz haline dönüşür. O zaman buna katı su deriz. Normal ısıda gaz olarak bulunan maddelerin sıvı olarak yoğunlaştırılması için ısının daha çok düşürülerek soğutulması gerekli olur. Ve bunların katı hale getirilmesi de ısının daha da düşürülmesiyle sağlanır. Teneffüs ettiğimiz havadaki oksijen, — 183 santigratta katı hale gelir.

Yeteri kadar ısı elde edildiğinde her şey gaz haline dönüşür. Su 100 santigratta kaynar ve buhar olur. Lehim gibi bazı madenlerin erimesi için bu kadar yüksek ısıya gerek yoktur; ama demir, 1539 santigratlık bir ısıya erişmedikçe erimez.

Basınç da cisimlerin değişmesinde etkili olur. Yüksek basınç altında bulunan bir sıvının kaynaması için, daha az basınç altında bulunan bir sıvıya göre daha yüksek derecede ısıtılması gerekir. Eğer basınç düşürülürse, o zaman moleküller çok daha kolay çözülür. Su 3000 metrede 90 santigratta kaynar. Bu bakımdan böyle bir yükseklikte bir yumurtanın pişirilmesi zorlaşır. Basınç, erimeler ve donmalar üzerinde de etkili olur.

Maddeler, doğada katı, sıvı ve gaz olarak bulunurlar. Atomlar, katı maddeleri sımsıkı bir arada tutarlar; sıvılarda daha rahat hareket ederler. Böylece, sıvı madde, içinde bulunduğu kabın biçimini alır. Gazlarda ise atomlar birbirlerine bağlı değildirler, serbestçe "uçuşurlar".

ATOMLAR VE MOLEKÜLLER

Neden maddelerin bazıları, normal olarak katı, bazısı sıvı, bazısı da gaz halindedir? Madde içindeki atomlar, moleküller dediğimiz gruplar halinde bulunurlar. En büyük moleküller bile o kadar küçüktür ki, bunlar ancak bir mikroskop altında görülebilir. Şimdi okumakta olduğu-

nuz bu sayfa, yaklaşık olarak 500,000 atomun kalınlığındadır.

Katı bir cisimdeki atomlarla moleküller, belirli yerlerde bulunurlar. Bu da o maddenin aynı biçimde kalmasını sağlar. Maddenin biçimi, ancak molekül ya da atomlar üzerine, onları birbirinden ayıracak derecede çok yüksek bir güç uygulandığı zaman değişebilir.

Bir sıvı atom ve moleküllerinin serbestçe hareket edebilmeleri nedeniyle kolayca şekil değiştirebilir ve her zaman döküldüğü kabın dibine doğru akar. Atomlarla moleküller birbirlerine yapışık gibi çok yakın bulunmakla birlikte yine birbirlerinin üzerinden kaymak suretiyle hareket ederler. Bu bakımdan bir gemi denizde ilerlerken deniz suyundaki moleküller kenara çekilirler ve dümen suyu çalkantısının durulmasından sonra yavaş yavaş eski durgun hallerine dönerler. Geminin hareketinden meydana gelen enerjiden de ısınmış olurlar.

Sıvılarda olduğu gibi gazlardaki atom ve moleküller de her yönde hareket ederler. Yalnız bu hareketler sıvılardakine benzemez. Atom ve moleküller birbirlerinden ayrılırlarken hangi yön rastlarsa oraya doğru giderler. Çünkü bunlar hareketlerinde serbest ve daima yayılmaya yatkındır.

YOĞUNLUK VE YÜZME

Bir maddenin yoğunluğu, onun kütlesi ya da ağırlığı ve hacmi ile ilgilidir. Örneğin, genişletilerek büyütülmüş bir polyester köpüğünün çok düşük bir yoğunluğu vardır; hatta en büyük parçasının bile hemen hemen bir ağırlığı yok gibidir. Ama oldukça küçük bir kurşun madenini elinizde tuttuğunuz zaman bunun oldukça ağır olduğunu anlarsınız. Bunun nedeni, başka bir çok maden ve kayada olduğu gibi kurşunun da yoğunluğunun fazla olmasıdır. Nitekim kurşun madeni, aynı hacimde olan suya göre 11 kez daha ağırdır.

Yoğunluğu çok olan bir sıvıya konulan herhangi bir cismin su üstünde yüzdüğü görülür. Bunun nedeni, gemilerde boşlukların bulunması ve bunun sonucunda da geminin yoğunluğunun, suyun yoğunluğundan az olmasıdır.

Su, ısıya göre hem sıvı, hem de katı ya da gaz olarak bulunabilir. Basınç da onun yapısında değişiklikler yapabilir. Buzun bir buz pateniyle yapıldığı gibi üstüne basınç uygulandığı zaman yavaş yavaş eridiği görülür.

Saatlerin çoğunda zamanı gösteren bölümde sıvı kristal kullanılmaktadır. Sıvı kristalin hem bir sıvının, hem de bir kristalin özelliklerini taşıyan kendisine özgü bir yapısı vardır.

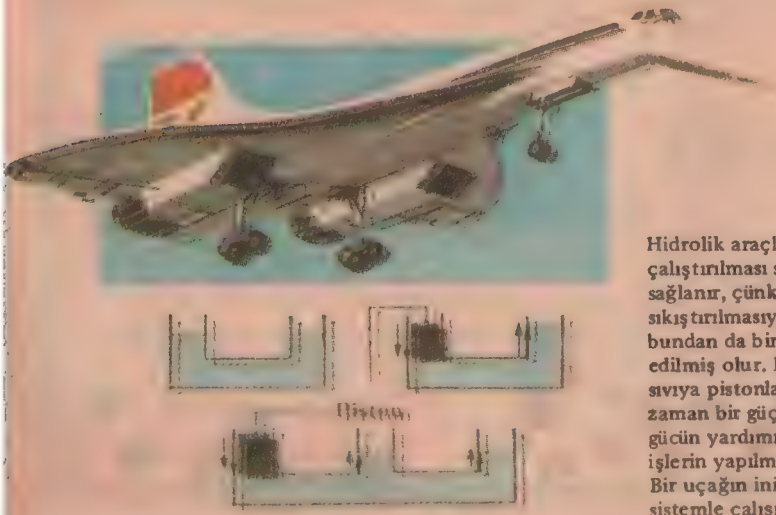

Hidrolik araçların çalıştırılması sıvılarla sağlanır, çünkü sıvıların sıkıştırılmasıyla bir akım, bundan da bir hareket elde edilmiş olur. Bir boru içindeki sıvıya pistonla basınç verildiği zaman bir güç elde edilir ve bu gücün yardımıyla da bazı işlerin yapılması mümkün olur. Bir uçağın iniş takımları bu sistemle çalışır.

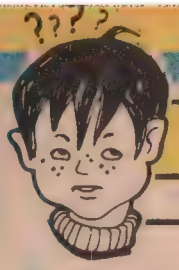

Genel Bilgi Testleri

27

Hazırlayanlar: AYSEL ALTINKAYNAK • HİKMET ALTINKAYNAK

1 Van Gölü'ne kıyısı olan ilimiz hangisidir?
A) Ankara C) Bitlis
B) Adıyaman D) Hakkâri

2 Madenlerimizi devlet adına aşağıdakilerden hangi kurum işletir?
A) Demirbank C) Sümerbank
B) Etibank D) Ziraat Bankası

3 Bir dildeki sözcüklerin birbirinden çok uzak bölgelerde ya da o dilin konuşulduğu ülkelerde önemli farklarla söylenip yazılmasından doğan ayrılığa ne ad verilir?
A) şive C) söylem
B) ağız D) diyalekt

4 "Sütten ağzı yanan, ayranı üfleyerek içer, ya da yoğurdu üfleyerek yer." atasözünü nasıl açıklarsınız?
A) Sütten ve yoğurt üflenilmeden yenilmemelidir. Çünkü böyle yapılmazsa, sindirilmesi çok güç olur.
B) İhtiyatsız davranışı kendisine pahalıya mal olan kişi, benzeri durumlar karşısında çok ihtiyatlı davranır.
C) İhtiyatlı davranmak insanı tedirgin eder. Bu nedenle kişi içinden geldiği gibi davranmalıdır.
D) Süt ve yoğurt üflenerek içilip yenilen besinler değildir. Bu nedenle de bu söz yanlıştır.

5 "Yaşamım çok üzüntülü geçmiştir. Bununla birlikte eski günlerimi anımsamaktan zevk duyuyorum." Bu sözlerin ortaya koyduğu yargı nedir?
A) Yaşamda acı da olur, sevinç de.
B) Hiçbir acıyı büyütmemek gerekir.
C) İnsan, eski acılarını eski gücüyle anımsamaz.
D) Sevinçli yaşam için her zaman acıları akılda tutmak gerekir.

6 Üç dergi ile beş şiir kitabına 550 lira ödedim. Bir dergi 50 lira olduğuna göre, bir şiir kitabı kaç liradır?
A) 80 B) 100 C) 120 D) 150

7 İbrahim, Mehmet ve Turgut, karpuz yüklü bir kamyonu boşalttılar. İbrahim her indirişte 9, Mehmet 7 ve Turgut da 6 karpuz taşıdı. Her biri 110 kez karpuz indirdiğinde kamyonu boşalttıklarına göre, kamyonda kaç karpuz vardı?
A) 2340 B) 2430 C) 4230 D) 2420

8 1450 mevcudu bulunan bir okulun %40'ı sınıf geçmiştir. Sınıf geçen öğrenci sayısı kaçtır?
A) 850 B) 580 C) 508 D) 805

9 Saatteki hızları 80 ve 110 km olan iki araba aynı anda, aynı yöne doğru hareket ediyorlar. 5 saat sonra aralarında kaç km uzaklık bulunur?
A) 105 B) 150 C) 501 D) 510

10 Aşağıdaki sözcük ve sözcük gruplarından oluşan en anlamlı ve kurallı cümlenin kuruluş sıralaması hangisidir?
1. ilkokulu müdürü
2. oldu mu
3. emekli
4. Atatürk
5. İhsan Bey
A) 45123 B) 54123 C) 35412 D) 41532

11 Osmanlı İmparatorluğu'nun toprak kaybına uğrayarak imzaladığı ilk antlaşma hangisidir?
A) Pasarofça C) Paris
B) Karlofça D) Ankara

12 Önemli kentleri Birmingham, Brighton, Bristol, Liverpool, Manchester olan ülkenin adı nedir?
A) Fransa C) Almanya
B) İngiltere D) İsviçre

13 Birinci Büyük Millet Meclisi'nin kendi aralarından seçtiği Vekiller Heyeti (Bakanlar Kurulu) kaç kişiden oluşuyordu?
A) 35 B) 11 C) 20 D) 15

14 Bir kuşun hangi organı çıkarılırsa, uçma faaliyeti gösteremez?
A) kanatları C) gözü
B) ayakları D) beyinciği

15 Bir cisimdeki moleküllerin hareket enerjilerinin toplamına ne ad verilir?
A) potansiyel C) atom
B) ısı D) güç

(Yanıtlar 25. sayfada)

ÜNLÜ KİŞİLER

Kâtip Çelebi

TANINMIŞ Türk bilim adamlarından Kâtip Çelebi 1609'da İstanbul'da doğdu. Babası Abdullah, Enderun'da (*) silahtardı (**). Asıl adı Mustafa'dır. Ayrıca Hacı Kalfa diye anılıyordu. Döneminin ünlü hocalarından din, Türkçe, Farsça ve Arapça dersleri aldı. 14 yaşındayken Anadolu Muhasebesi Kalemi'nde kâtiplik yapmaya başladı, burada hesap kurallarını ve genellikle mâli belgelerin yazıldığı siyakat yazısını öğrendi. Babasıyla birlikte Tercan seferine katıldı, Bağdat'ın alınışında bulundu. Bu seferden dönerken babası Musul'da öldü. Bir süre Diyarbakır'da kaldıktan sonra İstanbul'a döndü ve burada dersler almayı sürdürdü. 1635'de yine ordu ile birlikte Halep'e, oradan da Hicaz'a gitti ve hacı oldu. IV. Murad'ın Revan seferine katıldı. Ordu ile on yıl çeşitli seferlerde görev yaptıktan sonra yeniden İstanbul'a döndü, ordudan ayrılarak tamamen bilimle uğraşmaya başladı.

Çeşitli kitapları inceledi, araştırmalar yaptı ve dersler verdi. Çok iyi Arapça ve Farsça biliyordu. Tarih, coğrafya, bibliyografya (***) ve toplumbilim konularında çeşitli yapıtlar verdi. Çok yoğun bir çalışma içinde geçen yaşamından sonra 26 Eylül 1657 günü İstanbul'da öldü ve Vefa'da Zeyrek Camii yakınında toprağa verildi.

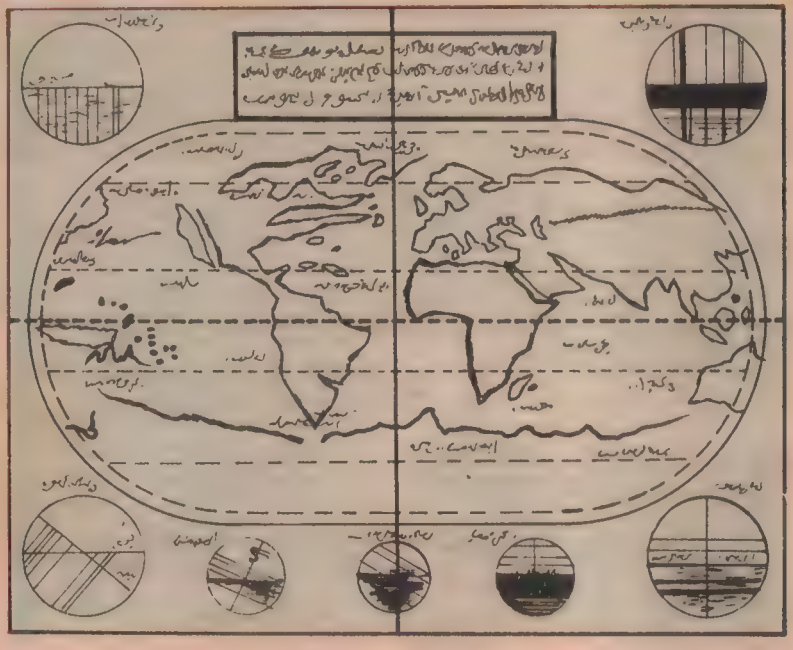

Cihannüma
(Dünyayı Gösteren)

Kâtip Çelebi'nin yaygın bir ünü olan bu kitabının birinci bölümünde denizler, nehirler ve adaların, ikinci bölümünde karaların durumu anlatılmakta, Uzakdoğu'da Japonya'dan Anadolu'ya kadar olan çeşitli bölgelerdeki ülkelerle başlıca kentlerin coğrafyası, kısa tarihi, bitkileri ve hayvanlarıyla ilgili bilgiler verilmektedir. Bundan başka İstanbul, Edirne, Bursa ile Rumeli, Bursa ve Macaristan'ın o günkü durumu anlatılmaktadır. Dünyanın yuvarlaklığını açıklayan kanıtların verildiği kitapta dünya haritasıyla deniz, kara ve akarsuları gösteren 100 kadar harita da vardır.

Coğrafya konusunda başka kitapların yazılmasında faydalanılan Cihannüma, başta İngilizce ve Fransızca olmak üzere yabancı dillere çevrilmiştir. Elyazısı sayıları İstanbul'un birçok kütüphanesinde bulunmaktadır. Kâtip Çelebi'nin yapıtlarının sayısı 27 kadardır. Bunların arasında "Deniz Seferleri Hakkında Büyüklere Hediye" kitabı da ünlüdür.

(*) Eskiden saraylarda harem ve hazine dairelerinin bulunduğu bölüm. (Devlet görevlilerini yetiştiren okul.)

(**) Osmanlı Devleti'nde padişah ve vezir gibi devlet ileri gelenlerinin silahlarını koruyan kişi.

(***) Belli bir konu, yer ya da dönemle ilgili yayınların tümünü kapsayan ya da en iyilerini seçen yapıt.

Özellikleri

- 1958 yılında ülkemizde adına posta pulu bastırıldı.
- Yapıtlarını bilimsel bir yöntemle hazırladı. Kaynaklardan faydalanırken bir metinden aldığı bilgileri gözden geçirir, gerçek olmayan olayları, kişisel görüşleri bir yana bırakır, olayların aslına önem verirdi.
- Cihannüma kitabı, İbrahim Müteferrika tarafından bastırıldı.
- Latince ve Fransızca yazılmış kitapları, bir Fransız rahibiyken İslamlığı kabul ederek Şeyh Muhammed İhlasi adını alan bir bilim adamının yardımıyla inceledi.
- Devlet işlerinde karşılaşılan zor bir durum olduğu zaman çok kez kendisinin görüşü alınır, düşüncelerinden faydalanılırdı.

Deney köşesi

SULARDAKİ MADENSEL TUZ

GEREKLİ MALZEME

— İki teneke parçası
— Bir ocak
— Biraz çeşme suyu
— Biraz yağmur suyu

YAPILACAK İŞLER

Bir tenekenin üzerine biraz çeşme suyu koyunuz. Öbür tenekenin üzerine de aynı miktarda yağmur suyu koyunuz. Sonra, her iki tenekeyi ocakta iyice ısıtınız. Çeşme suyunun ısıtıldığı tenekede birtakım ar-

tıklar görülür. Oysa yağmur suyunun ısıtıldığı tenekede böyle artıklar görülmez. Görülse de çok az olur.

NEDENİ

Yeryüzündeki sular birçok madensel tuzları eritirler. Ancak, su buharlaşınca, bu tuzlardan arınarak yükselir ve bulutları oluşturur. Onun için yağmur suyu, çeşme suyundan daha saftır.

Yarışmamızı Ka

Güzel Türkçemizi Doğru Kullanalım

Sevgili okurlarımız,

Yarışmamıza gösterdiğiniz ilgi, bizi çok sevindirdi. Dergimize çok sayıda yanıt geldi. Hepinize teşekkür ederiz.

... Ama bizi oldukça üzen bir şeyi de burada belirtmeden geçemeyeceğiz: Yanıtların büyük bölümünde Türkçe yanlışları vardı. Yazım (imlâ) yanlışları kadar, güzel dilimizin doğru olmayan bir biçimde kullanılması dikkatimizi çekti.

Düşüncelerimizi anlatabilmek, bir başkasına aktarabilmek için, gerek yazarken, gerek konuşurken, kullandığımız araç "dil"dir. Dilini iyi kullanmasını bilmeyen kimse, düşüncesini de doğru ve anlaşılır biçimde anlatamaz.

Bu yüzden, hepinizden bir dileğimiz var: Tatilde bol bol kitap okuyun; ünlü yazarlarımız, usta çevirmenlerimiz Türkçemizi nasıl kullanıyor, dikkatle inceleyin... Kendi kendinize çalışmalar, alıştırmalar yapın; yazdıklarınızı büyüklerinize gösterin... Yanlışlarınızı tekrarlamamaya çalışın.

Unutmayın, bu yurdu ileride sizler yöneteceksiniz. Kendi dilinizi iyi ve doğru kullanmak, gelecekteki başarılarınızın "temel adımı" olacaktır.

Geleceğin Dünyasından

ROBOTLAR GELECEKTE NASIL KULLANILACAK?

Bir "robot uzmanı" sayılan Profesör John Hollerbach'a göre, 21. yüzyıldan önce evlerde robotlardan yararlanmak pek mümkün olmayacak. Ama fabrikalarda, işyerlerinde robotlar kullanılacak.

On yıl içinde, fabrikalarda otomobiller, televizyonlar, elektronik araçlar robotlar tarafından yapılmaya başlanacak.

GELECEĞİN ENERJİ KAYNAKLARI

On yıl sonra değişik enerji kaynaklarından yararlanıldığını göreceğiz. Taşıtlarda benzin yerine odun, kömür ve doğal gaz karışımından elde edilen methanol kullanılacak.

Doğal enerji kaynaklarından yararlanma olanakları da gelişecek. Rüzgâr ve güneş enerjisinden büyük ölçüde yararlanılacak. Bilim adamları okyanuslardaki gelgit olaylarının yaratacağı enerjiyi bile kullanma yollarını araştırıyorlar.

Dünyamızın derinliklerinde gizli sıcaklığın (bilimsel adıyla jeotermal enerjinin) de günlük hayatımızda kullanılması düşünülüyor.

EV BİLGİSAYARLARI GELİŞİYOR

Ev bilgisayarlarından bugüne kadar sadece ev içinde yararlanmak mümkün olabiliyordu. Yakın gelecekte, bu "akıllı" araçlar birçok gereksinmemizi karşılayabilecekler.

Yorucu bir gün sonunda evinize mi döndünüz? Bilgisayarınızı açıp bakkala, kasaba sipariş verebileceksiniz. Ban-

zananlar

1. Ödül
FOTOĞRAF MAKİNESİ
TUĞKAN SAKINÇ
İstanbul

2. Ödül
GAME - WATCH
SEDA BUDAK
Balıkesir

3. Ödül
TRANSİSTORLU RADYO
SAİME YAZICIOĞLU
Gerede - Bolu

HEYBE VE FRİZBİ KAZANANLAR

1 — Şule Gürsoy - İZMİR
2 — Seval İnan - İncesu/KAYSERİ
3 — Emine Süt - İncesu/KAYSERİ
4 — İbrahim Şen - İSTANBUL
5 — Nuray Serin - ANKARA
6 — Murat Gülsoy - 4660 Gelsenkirchen-Buer/B. ALMANYA
7 — Filiz Taş - İSTANBUL
8 — Murat Hüner - ANKARA
9 — Hülya Karaman - İSTANBUL
10 — Nurettin Köksal - SAMSUN
11 — Zeynep Mutlu - Kelkit/GÜMÜŞHANE
12 — Murat Süren - ANKARA
13 — Mine Sayılı - ANKARA
14 — Alpay Çat - İSTANBUL
15 — Gökhan Gündoğdu - Susurluk/BALIKESİR
16 — Gönül Özdemir - İSTANBUL
17 — Taner Demir - İSTANBUL
18 — Sinem Veral - Yarımca/KOCAELİ
19 — Taner Avcı - Gelibolu/ÇANAKKALE
20 — Fatma Gılıç - İZMİR
21 — Zuhal Özdemir - 1709 Kobenhavn/DANİMARKA
22 — Buket Teuman - ESKİŞEHİR
23 — Serkan Yalçın - 6300 Giessen/B. ALMANYA
24 — Kemal Baş - Erbaa/TOKAT
25 — Rıdvan Aydemir - ÇORUM

kadan hesap durumunuzu öğrenebileceksiniz... Ya da sırtınızda bir ağrı mı var? Bilgisayarınızı kullanarak doktora muayene bile olabileceksiniz. Hem de sokağa bile çıkmadan. Doktor da bilgisayarla size yardımcı olmaya çalışacak.

Eviniz kasvetli mi geldi? Sokağa çıkmak da istemiyorsunuz... Ne yapacaksınız?

Yapacağınız şey çok basit. Duvara ya da pencereye bilgisayardan bir resim yansıtacaksınız... Ohh, bir ormanda ya da bir çağlayanın karşısındasınız... Uzatın bacaklarınızı, hem dinlenin, hem de doğanın tadını çıkarın...

Sabahları Bazı Kimselerin Ağzı Niçin Kokar?

GÜNEŞE bırakılmış yiyecekler, birkaç saat sonra kokmaya başlar. Aynı şey geceleyin ağzımıza da olur! Bakteriler ılık, nemli, karanlık yerlerde kolayca ürerler -ağız da böyledir. Hele ağzımızda yiyecek kırıntıları kalmışsa, bakteriler hemen üremeye başlarlar. Dişlerimizin arasında kalan yiyecek parçaları hem dişlerimizi çürütür hem de kötü kokarlar.

Ağız, gündüzleri de kokabilir. Ancak, insan uyanıkken, ağzı hareket halindedir. Yiyip içerken ve yutkunurken, bakterilerin çoğu yutulmuş olur.

Sabahleyin ağzımızın kötü kokmasını, en etkin biçimde, yatmazdan önce dişlerimizi fırçalayarak önleyebiliriz. O zaman, dişlerimizin arasındaki yiyecek parçacıklarını temizlemiş oluruz.

Hayvanlar Düş Görür mü?

KİMSE bu soruya kesin bir yanıt veremiyor. Hayvanlar da, bize görüp görmediklerini anlatamazlar elbet. Gene de birçok bilim adamı hayvanların düş gördükleri kanısındadırlar. Çünkü, onlar, hayvanların da insanlar gibi uyuduklarını ileri sürmektedirler.

İnsanlar düş gördükleri zaman beyinlerinden yayılan elektrik dalgaları belli şekillerde olur. Bu beyin dalgaları özel bir aygıtla ölçülebilmektedir. Bilim adamları bu makineyi kedilerde de kullanmışlardır. İnsanlarda düş görme sırasındaki beyin dalgalarının eşine, kedilerde de rastlanmıştır. Bu, kedilerin de düş gördükleri anlamına gelir.

DENEKTAŞI

Bunları biliyor musunuz?

1. "Büyük" sözcüğüyle başlayan bir ülke adıyla, gene "Büyük" sözcüğüyle başlayan bir nehrimizin adlarını söyleyebilir misiniz?

2. Vatan Yahut Silistre, Gülnihal, Akif Bey, Zavallı Çocuk, Harzemşah, Kara Bela tiyatro oyunlarıyla İntibah ve Cezmi adlı romanların yazarı büyük vatan şairimizin adı nedir?

3. Aynı meslekten olanların bir pir'in yönetimi altında meydana getirdikleri özel derneğe ne ad verilirdi? (Anadolu Selçukluları döneminde başlatılan bu gelenek, Osmanlı İmparatorluğu döneminde de devam etmiştir.)

4. İnsanın (koşma, atlama gibi) doğal beden etkinliklerine dayalı, vücut gücünü arttıran hareketler yapma etkinliğine ne diyoruz?

5. Fotoğraf aygıtında, dürbünde ya da mikroskopta cisimlerden gelen ışınların ilk karşılaştığı mercek ya da mercekler grubuna ne ad verilir?

6. "Bir topluluğun ya da bir bir şarkıcının programına giren parçalar" ya da "bir tiyatronun, sahneye koymak üzere seçtiği ve hazırladığı tiyatro eserlerinin listesi" anlamlarına gelen sözcük nedir?

7. Kilden ya da killi topraktan çanak çömlek, kabartma, heykelcikler, oyuncak vb. yapma sanatına ne deriz? (Bu yöntemle eşya yapımı ilk olarak Yenitaş Çağı'nda başlamıştır.)

8. Kuzey Hindistan çukurovasının en büyük akarsuyudur. Ana kaynağı, Himalaya Dağları üzerindeki büyük buzullardan biridir. Bu akarsu, Hinduların kutsal ırmağıdır. Adını söyleyiniz.

9. Irmaklarda, göllerde ve denizlerde, balık avlamak için, ağlarla meydana getirilen ve sürekli olarak aynı yerde kalan tuzağa ne ad verilir? (Bu tuzaklarda bir giriş yeri bulunur. Fakat içine giren balıklar, bu açıklığı kolayca bulamazlar.)

10. Kırmızı renkli kan hücreleri, insanın, 1 mm^3 kanında 5 milyon kadar bulunur. Bunların görevleri, akciğerden aldıkları oksijeni vücudu oluşturan hücrelere ve hücrelerde oluşan karbondioksidi akciğerlere taşımaktır. Ne denir bu kan hücrelerine?

(Yanıtlar 29. sayfada)

Önemli Günler ve Haftalar

Temmuz

TEMMUZ ayı Türkiye'nin kuruluşunda önemli günleri içerir. Bunlar, Erzurum Kongresi, Lozan Barış Antlaşması, Kabotaj Bayramı ve Gazeteciler Bayramı'dır.

GAZETECİLER BAYRAMI

24 Temmuz günü 1950'den bu yana, (birkaç yıl dışında) Gazeteciler Bayramı olarak kutlanmaktadır. Bugün, Türk basınında "Sansürün kaldırılışının (1908)" yıldönümüdür. Anayasamızda da "Basın hürdür, sansür edilemez" hükmü yer almaktadır.

ERZURUM KONGRESİ

23 Temmuz (1919), Erzurum Kongresi'nin yıldönümüdür. Bizi kurtuluşa kavuşturacak olan tarihi olaylardan biridir bu. Başkanlığını Mustafa Kemal Paşa'nın yaptığı bu kongre, düşmanların yüzünde bir tokat gibi patlayan tarihsel kararları almıştır.

LOZAN BARIŞ ANTLAŞMASI

Ulusal Kurtuluş Savaşımız 9 Eylül'de düşmanın denize dökülmesiyle, karşı ülkelerin barış isteğinde bulunmalarıyla sona erdi. Bunun ülkeler düzeyinde onaylanması gerekiyordu. 22 Kasım 1922'de İsviçre'nin Lozan (Lausanne) kentinde bir konferans toplandı. Barış görüşmelerine İsmet Paşa Başkanlığında bir Türk Kurulu katıldı. Konferans aralıksız altı ay sürdü. Daha sonra bir sonuca ulaşılamadı ve ara verildi. Yeniden toplanıldığında ülkeler ortak bir görüşe ulaşmışlar ve 24 Temmuz 1923'te Lozan Barış Antlaşması'nı imzalamışlardı.

KABOTAJ BAYRAMI

Kabotaj, bir devletin kendi kıyıları arasındaki limanlarda yolcu ve mal taşınmasını kendi yurttaşlarının ve kendi bayrağını taşıyan gemilerle yapma hakkıdır. Bu hakkı Osmanlı Devleti, yabancılara kaptırmıştı. Lozan Barış Antlaşması'yla, yabancı devletlerin bu imtiyazına son verildi. 1 Temmuz 1926'da yürürlüğe giren Kabotaj Kanunu'yla bu hak Türk uyruklu kişilere geçmiş oldu.

Zehra ablam ve BEN

Hale Kuntay
Resimler: Engin İyimen

Alıp Başımı Gideceğim

"ANNE, Fehmi bana tekme attı."

—"Anne, Fehmi defterimi yırttı."

—"Anne, Fehmi saçımı çekti."

Bıktım artık Zehra ablamın şikâyetlerinden. İşin en kötü tarafı, annemin ona inanması ve beni hep boş yere azarlaması.

Alıp başımı gideyim de görsünler. Yok artık yeter bana yaptıkları. Okul çantamı boşalttım, içine Ömer dayımın verdiği kırmızı otomobilimi, Tevfik dayımın verdiği lokomotifi, sonra doğum günümde gelen uçağı koydum. Uçağın bir kanadı kırıldı ama gene de güzel. Bir parça çukulata buldum, onu da çantama koydum, sonra iki dilim ekmek aldım ve de kumbaramı koydum içine. İnsanın yanında biraz para olmalı der her zaman babam. İyi ki annem evde yoktu, yoksa gitmeme dünyada izin vermezdi, ama anlasınlar bakalım haksız yere bağırmak neymiş. Sokağa çıkınca başladım koşmaya. Evlerinin önünde Aydın duruyordu.

—"Nereye koşuyorsun?" diye seslendi.

—"Başımı alıp gidiyorum uzaklara. Haydi sen de benimle gel," dedim.

"Çok zengin olunca da özel uçağımızla onları ziyarete geliriz."

—"Annem mutfakta tatlı pişiriyor ben istedim diye, onu yemeden bir yere gitmem," dedi Aydın.

Biraz daha koştum ve birden durdum. Aydın tatlıdan söz etmişti ve benim de birden karnım acıkmıştı. Kaldırımın kenarına oturdum ve çantamdan çukulatayı çıkarıp yedim.

İyi ama bana para gerekliydi. Kumbaramdakiyle dondurma almıştım. Hava da giderek kararıyordu. Evden çok uzaklaşmıştım. Oyuncak satan bir dükkân gördüm ve içeri girdim.

—"Bir arzunuz mu var küçük bey?" diye dükkânın sahibi sordu:

—"Oyuncaklarımı satacağım," dedim.

—"Satacak mısın?"

—"Evet."

—"Ama biz satın almıyoruz ki, satıyoruz."

—"Satmak için satın almıyor musunuz?" diye sordum. Sonra da kırmızı otomobilimi, kanadı kırık uçağımı ve de lokomotifi masanın üzerine koydum.

—"Sen çok akıllı bir çocuğa benziyorsun," dedi adam. "Büyüyünce büyük bir adam olacaksın ama ben bunları satın alamam, evet satmak için satın alıyoruz ama daha küçüksün, anlayamazsın. Ama ben seni çok sevdim ve bu nedenle sana küçük bir otomobil hediye edeceğim."

Kapıları açılan küçük bir yeşil otomobil hediye etti bana dükkân sahibi. Öteki oyuncaklarımla beraber hepsini okul çantama koydum.

—"Çok teşekkür ederim ama ben kendi oyuncaklarımı satmak için girmiştim dükkâna," dedim. "Uzaklara gideceğim de, yanımda param olsun istedim."

Dükkân sahibi dikkatle bana baktı. İstemiyordum ama ağlamaya başlamıştım. Hem de karnım acıkmış ve de uykum gelmişti.

—"Gidersin uzaklara günün birinde ama birkaç yıl sabretsen daha iyi olur," dedi. "Önce okulunu bitir, öyle değil mi?"

Hıçkırıyordum.

—"On dakika beklersen dükkânı kapattıktan sonra arabamla seni evine bırakırım," dedi.

Sandalyeye oturdum ve başladım yeşil otomobil ile oynamaya. Zehra ablam arabamı görünce kıskanacaktı. Eyvah, halının üzerindeki mürekkep lekesini çıkartmamıştım.

—"Hemen eve dönmek istiyorum," dedim.

Adamcağız memnun olacağına, hayretle bana baktı.

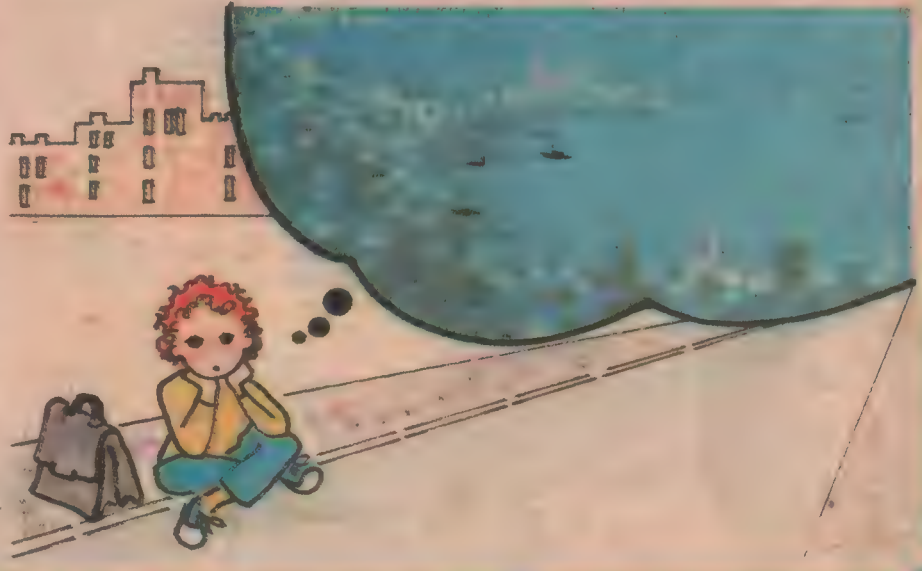

buluşların öncüleri

NİYAZİ ALTAŞ

HERGÜN SOFRAMA DAHA ÖNCE HİÇ TATMADIĞIM YENİ BİR YEMEK ÇEŞİDİ BULUP GETİRMENİ EMRETMİŞTİM. AMA BU SOFRADA BİR YENİLİK GÖREMİYORUM. ANLAŞILAN SEN, ARENA'DAKİ AŞLANLARA YEM OLMAK İSTİYORSUN...

HAYIR YÜCE NERON... BUGÜNKÜ YENİLİĞİ EN SONA SAKLAMIŞTIM... HEMEN GETİRİYORUM...

HMM... NEFİS BİRŞEY BU, NASIL YAPTIN ANLAT BAKALIM...

CİVARDAKİ DAĞLARDAN KAR GETİRTİP, ÜZERLERİNE BAL VE KOKULU MEYVA SULARI DÖKTÜM, EFENDİMİZ...

dondurma

AFERİN... HEMEN KÖLELERİMDEN BİR BÖLÜK OLUŞTURULSUN, HER GÜN DAĞLARDAN KAR TOPLAYIP GETİRSİNLER.

SON DERECE ACIMASIZ VE OBUR BİR İNSAN OLAN ROMA İMPARATORU NERON (M.S. 37-68), AŞÇISININ HAZIRLADIĞI BU BUZLU TATLIYI ÖYLESİNE SEVMİŞTİ Kİ, SICAK YAZ GÜNLERİ ARENADA BİR YANDAN GLADYATÖR DÖVÜŞLERİNİ İZLER BİR YANDAN DA BUZLU TATLISINI MİDEYE İNDİRİRDİ... KİMBİLİR BELKİ DE M.S.64 YILINDA ATEŞE VERDİĞİ ROMA KENTİ, ALEVLER İÇİNDE YANARKEN, O DA KARŞISINA GEÇİP LİR ÇALMIŞ, ARADA DA DONDURMASINI KAŞIKLAMIŞTIR.

NERON'DAN SONRA BU BUZLU TATLI XIII. YÜZYILA KADAR HATIRLANMADI. VENEDİKLİ ÜNLÜ GEZGİN MARCO POLO 1295 YILINDA UZAKDOĞUDAN ÜLKESİNE DÖNERKEN ÇİN'DE TADINI TATTIĞI DONDURMALARIN YAPIM SIRRINI DA BERABERİNDE GETİRDİ.

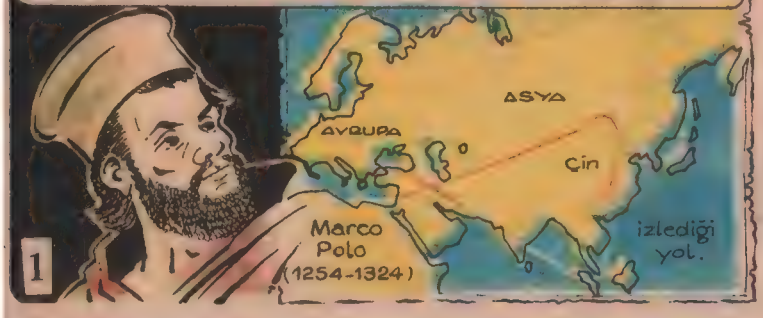

ÇİNLİLER ÇOK ESKİ YILLARDANBERİ SU VE GÜHERÇİLE KARIŞIMININ İÇİNDE BİR KAP DÖNDÜREREK GÜZEL KOKULU DONDURMALAR YAPMASINI BİLİYORLARDI.

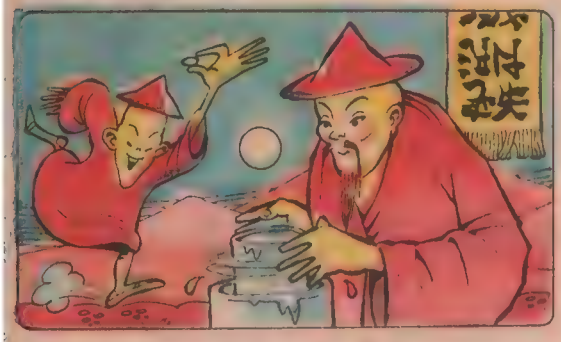

BUNLARIN NASIL YAPILDIĞINI ÖĞRENEN İTALYANLAR, YILLAR BOYU AVRUPANIN EN İYİ DONDURMA YAPIMCISI OLDULAR.

NİHAYET 1533 YILINDA FRANSA KRALI II. HENRİ İLE EVLENEN FLORANSALI SOYLU KADIN CATHERINE DE MEDICI, ONDÖRT YAŞINDA GELİN GİTTİĞİ FRANSA SARAYINA DONDURMANIN YAPIMSIRRINI DA BERABERİNDE GÖTÜRDÜ.

ÇEVİZLERİMİN ARASINDA BİR DE DONDURMA TARİFİ VAR EKSELANS!

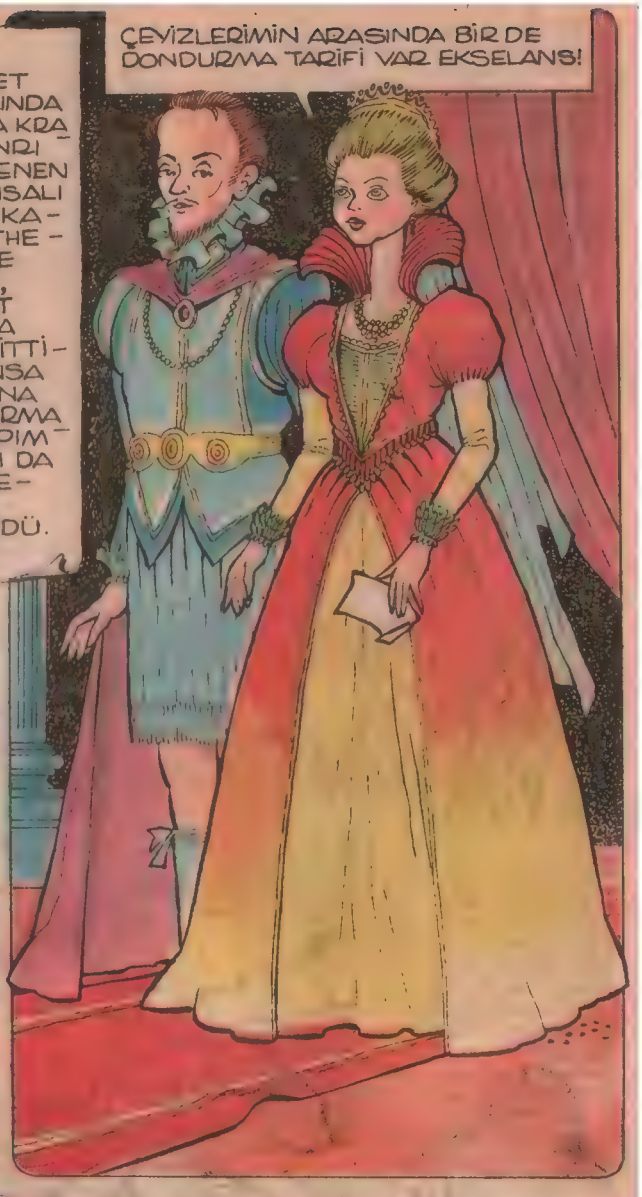

AMAN KRALİÇEM BU NEFİS ŞEYİN SIRRINI SAKIN KİMSELER ÖĞRENMESİN...

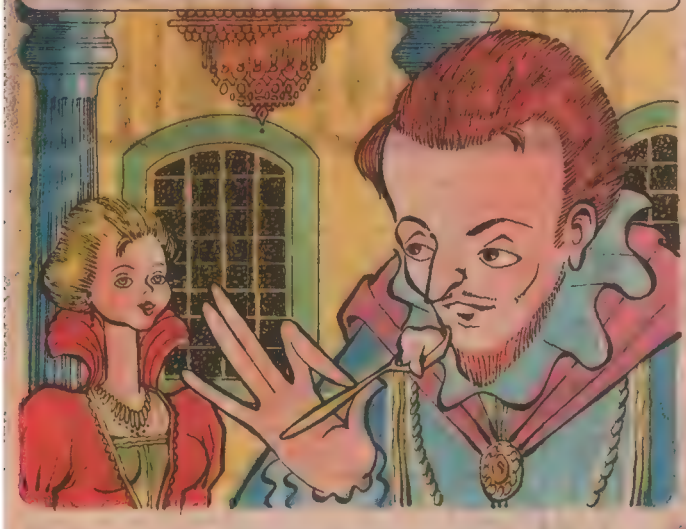

BAK ARKADAŞ, SARAY AŞÇISININ YARDIMCISININ BALDIZI, KIZKARDEŞİMİN KOCASININ ABLASININ GÖRÜMCESİ OLUR. İŞTE ONDAN DONDURMANIN NASIL YAPILDIĞINI ÖĞRENDİM. ŞURDAN BİR BARDAK ŞARAP ISMARLA, SANA DA ANLATAYIM...

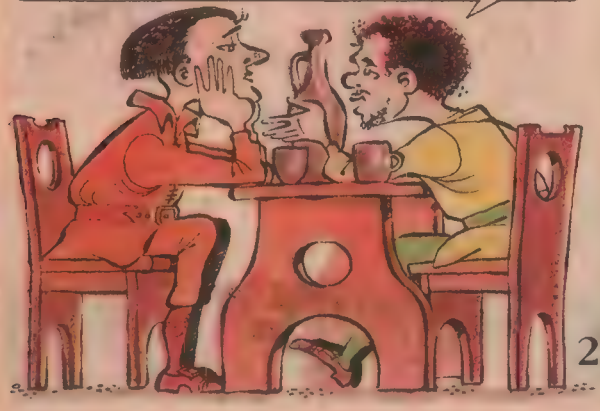

ÖYLE YA HANGİ SIR UZUN SÜRE GİZLİ KALABİLİR Kİ... DONDURMA YAPIMININ SIRRI DA ÇOK GEÇMEDEN SARAY DIŞINA TAŞTI VE ORTALIĞA YAYILDI.

HEY, BU SOFRA NEDEN BÖYLE BOMBOŞ, HANİ BUNUN DONDURMASI ?..

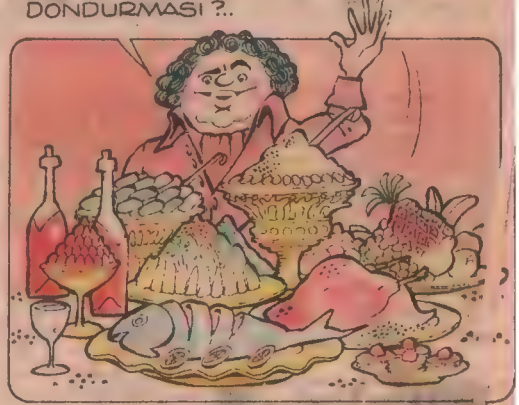

NE VAR Kİ XVIII. YÜZYIL SONLARINA KADAR DONDURMALAR SADECE ZENGİNLERİN SOFRALARINDA GÖRÜLDÜ...

1775 YILINDA BUZ VE TUZ KARIŞIMININ SIFIR DERECENİN ALTINDA BİR SOĞUMA SAĞLADIĞI KEŞFEDİLİNCE, DONDURMA YAPIMI DA BİRDEN YAYGINLAŞTI VE DONDURMALAR KRALLARIN YANISIRA ÇOCUKLARIN DA SEVGİLİSİ OLDU.

ASLINDA SERİNLİK SAĞLAYAN KARLI VE BUZLU YİYECEKLER BAĞDAT HALİFELERİNİN SOFRALARINDA DA EKSİK DEĞİLDİ. VIII. YÜZYILDAN BU YANA BAĞDAT'IN GÖRKEMLİ SARAYLARINDA MEYVA ŞURUPLARI KAR VE BUZLARLA KARIŞTIRILIP SOĞUTULUYORDU...

GENE SARAYDAN BUZ İSTEDİLER... BUNCA BUZU NE YAPIYORLAR ANLAMIYORUM...

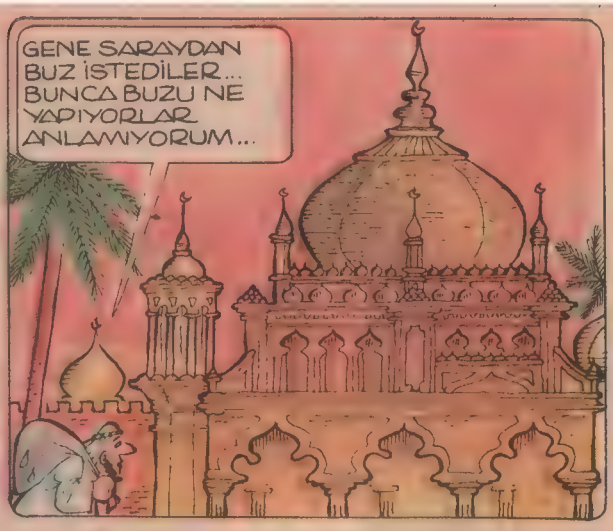

BU TÜR SERİNLETİCİLER OSMANLI SARAY VE ÇEVRESİNDE DE HER ZAMAN RAĞBET GÖRMÜŞTÜR.

... BUNUN BİR DE TANINMIŞ ÖYKÜSÜ VARDIR: XIX. YÜZYIL BAŞLARINDA ŞEYHÜLİSLÂMLIK YAPMIŞ OLAN DÜRRİZADE ABDULLAH EFENDİ'NİN KONAĞINDAKİ İFTAR SOFALARININ ZENGİNLİĞİ DİLLERE DESTANDI.

ABDULLAH EFENDİYE BİR BASKIN YAPALIM DA GÖRELİM BİZİ NASIL AĞIRLAYACAK...

BİRGÜN PADİŞAH II. MAHMUD, ŞEYHÜLİSLAM'IN ÜSKÜDARDAKİ EVİNE, İFTAR VAKTİ HABERSİZCE GİDEREK ONU MAHÇUP ETMEK İSTEDİ.

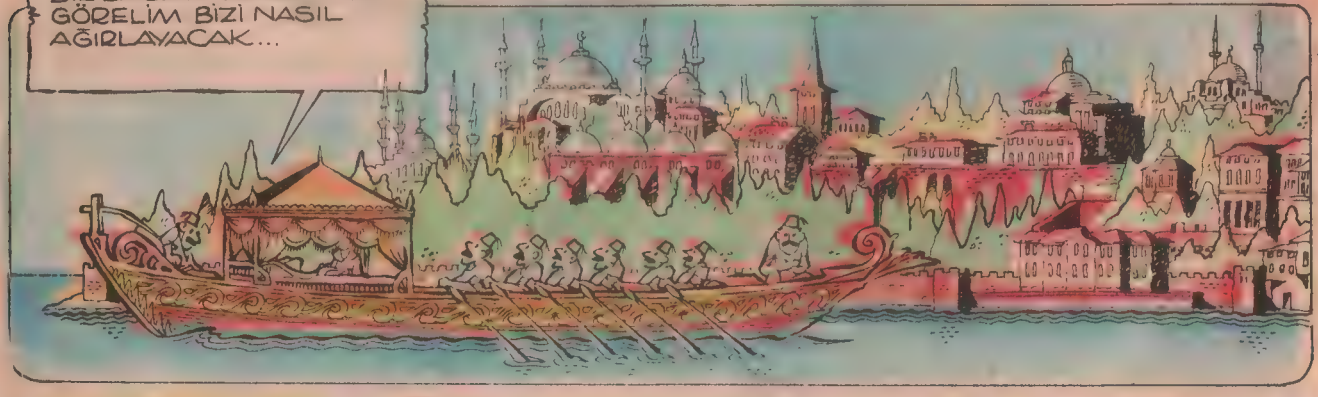

YİNE DE ABDULLAH EFENDİ'NİN İFTAR SOFRASI BİR HÜNKÂRI HOŞNUT EDECEK KADAR GÖRKEMLİ VE ZENGİNDİ...

NİHAYET YEMEĞİN SONUNA DOĞRU SOFRAYA ŞERBETLER GELDİ. ANCAK ŞERBET KÂSELERİNİN PEK ZARİF GÖRÜNÜŞLÜ OLMADIKLARI PADİŞAHIN DİKKATİNİ ÇEKTİ...

SONUNDA ELEŞTİRECEK BİRŞEY BULDUĞUNA SEVİNEN PADİŞAH, GÜLÜMSEYEREK SORDU:

YEMEKLERİ ALTIN VE GÜMÜŞ KAPLAR DA YEDİK AMMÂ, ŞERBETLERİ KOYDUĞUN BU BİLLÛR KÂSELER PEK KABA ŞEYLER DEĞİL Mİ ABDULLAH EFENDİ ?..

ONLAR BİLLÛRDAN DEĞİLDİR HÜNKÂRIM... LEZZETLERİ BOZULMASIN DEYÛ, BUZ PARÇALARINI ŞERBETİN İÇİNE ATTIRMADIM DA, KÂSELERİ BÛZDAN YAPTIRIP ŞERBETLERİ ONLARIN İÇİNE KOYDURDUM...

1921 YILINDA AMERİKALI C.K. NELSON, DONDURMACILIKTA YENİ BİR YÖNTEM BULDU.

ANNE, BAKSANA BABAM YİNE DONDURMAMLA ÇİKOLATALARIMI ALMIŞ, OYNUYOR!..

BU YENİ TİP DONDURMA, BİR KALIP DONDURMANIN ÜZERİ İNCE BİR ÇİKOLATA TABAKASI İLE KAPLANARAK ELDE EDİLİYORDU. C.K. NELSON BUNA ESKİMO ADINI VERDİ.

1931 YILINDA PARİS'TE AÇILAN SÖMÜRGELER SERGİSİ SIRASINDA İKİ FRANSIZ PEYNİRCİSİ ESKİMO'LARA BİRER ÇUBUK EKLEDİLER.

ESKİMO MODASI KISA SÜREDE TÜM DÜNYAYA YAYILDI.

NEFİS ESKİMO GELDİ.

...VE 1950'Lİ YILLARDA DA TÜRKİYE'YE ULAŞTI...

HAYDİ ESKİMO... ESKİMO...

ESKİMO

4

NİYAZİ YOLTAŞ

GARİP ama GERÇEK

Çizen: YÜKSEL ÜNSAL

ÖZEL TARİH DAMGALARI

(1)Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın 65. yıldönümü nedeniyle Ulus-Ankara PTT Merkezi'nde 23 Nisan 1985 günü özel tarih damgası kullanılmıştır.

(2)Anadolu Ajansı'nın kuruluşunun 65. yıldönümü nedeniyle 6 Nisan 1985 günü Ulus-Ankara PTT Merkezi'nde özel tarih damgası kullanılmıştır.

(3)Türkiye bu yıl Hannover 85 Uluslararası Endüstri Fuarı'na "Partnerland" (Kardeş Ülke) sıfatıyla katılmıştı. Bu nedenle, aynı kentte bulunan Horten AG mağazasında 15-27 Nisan 1985 tarihleri arasında Türk pulları yapıştırılmış zarf ve kartlar özel kaşeyle damgalanarak isteyenlere verilmiştir.

(4)48. Dünya Spor Yazarları (AIPS) Derneği'nin İstanbul'da yaptıkları Genel Kurul Toplantısı nedeniyle 24 Nisan 1985 günü Sirkeci-İstanbul PTT Merkezi'nde özel tarih damgası kullanılmıştır.

(5)İstanbul PTT Bölge Başmüdürlüğü, Trakya Filateli Dernekleri Federasyonu ve İstanbul Filatelistler Derneği'nin birlikte düzenledikleri Filateli Günü nedeniyle 27 Nisan 1985 günü Sirkeci-İstanbul PTT Merkezi'nde özel tarih damgası kullanılmıştır.

(6) Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü'nün 50. kuruluş yıldönümü nedeniyle 22 Haziran 1985 günü Ulus-Ankara PTT Merkezi'nde özel tarih damgası kullanılmıştır.

AMERIPEX 86

Amerika'da, Chicago kentinde 22 Mayıs-1 Haziran 1986 tarihleri arasında Ameripex 86 Uluslararası Pul Sergisi düzenlenecektir.

Bu nedenle Amerika'da 25 Mayıs 1985 tarihinde 22 cent değerinde bir pul çıkarılmıştır.

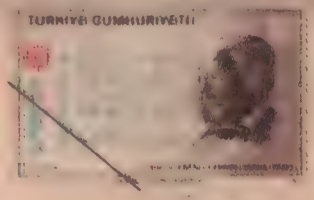

YENİ ÇIKAN HATIRA SERİSİ

1985 Europa (CEPT) Avrupa Müzik Yılı konulu iki değerden oluşan bir pul serisi 29 Nisan 1985 günü çıkarılmıştır.

100 lira değerindeki pulda da Ulvi Cemal Erkin'in, 200 lira değerindeki pulda da Mithat Fenmen'in portreleri bulunmaktadır.

İTALYA

İtalya'nın başkenti Roma'da 25 Ekim-3 Kasım 1985 tarihleri arasında düzenlenecek olan Dünya Pul Sergisi nedeniyle birbirine yapışık üç pul (triptik) çıkarılmış ve aynı gün Roma PTT Merkezi'nde özel damga kullanılmıştır.

YÜZME

ZAMAN zaman ülkemizin üç yanının denizlerle kaplı olmasına rağmen yüzme sporunda neden başarılı olamadığımız sorulur.

Buna kısaca yüzmenin bir deniz sporu olmadığı, denizlerimizde yapılan yüzmenin spordan çok bir eğlence havası taşıdığı yanıtını vermek mümkündür.

Önceleri denizlerde başlayan ve denizler üzerinde kurulu havuzlarda yapılan yüzme yarışmaları, günümüzde artık tatlı su ile doldurulmuş ve boyu 50, genişliği 21 metrelik olimpik ölçülerdeki yüzme havuzlarında yapılmaktadır.

Nitekim ülkemizde bu havuzların sayıları gün geçtikçe çoğalmakta ve genç yüzücülerimiz uluslararası alanlarda Türkiye'nin sesini zaman zaman duyurmaktadır. Özellikle yaş grupları yarışmalarından genç yüzücülerimiz yurda büyük bir başarı ile dönmektedir.

Uluslararası Yüzme Federasyonu'nun yaşları ufak yüzücüleri, kendilerinden büyükler ile yarıştırıp ezdirmemek için ortaya koyduğu yaş grupları gerçekten yüzme sporuna büyük katkılar sağlamıştır.

Uluslararası Yüzme Federasyonu'nun (FINA) tesbit ettiği yaş grupları şöyledir.

10 yaş ve daha küçükler, 11-12 yaş, 13-14 yaş, 15-16-17 yaş.

Bu yaş gruplarındaki yüzücüler şu dallarda yarışmaktadırlar:

10 yaş ve daha küçükler: 50 metre serbest, sırtüstü, kurbağalama, kelebek, 100 metre serbest ve 200 metre karışık.

11-12 yaş: 100 metre serbest, sırtüstü, kurbağalama, kelebek, 200 metre serbest, 200 metre karışık.

13-14 yaş: 100 metre serbest, sırtüstü, kurbağalama, kelebek, 200 metre serbest, sırtüstü, kurbağalama, kelebek, karışık, 400 metre serbest.

15-17 yaş: Bütün kategorilerde.

Büyük erkekler ve bayanlarda yüzme mesafeleri ise şöyledir:

Erkekler: 100, 200, 400, 1500 metre serbest, 100, 200 kurbağalama, 100, 200 kelebek, 100, 200 sırtüstü, 200 ve 400 karışık.

Bayanlar: 100, 200, 400 ve 800 metre serbest, 100, 200 kurbağalama, 100, 200 sırtüstü, 200, 400 karışık.

Bayrak yarışmaları erkeklerde 4x100, 4x200 serbest, 4x100 karışık, bayanlarda 4x100 serbest ve 4x100 karışık dallarında yapılır.

Karışık ferdi yüzme yarışmalarında sıra, kelebek, kurbağalama, sırtüstü, serbest; karışık bayrak yarışlarında ise sırtüstü, kurbağalama, kelebek ve serbest stillerdedir.

ilginç notlar

Dünyanın en büyük yüzme havuzu Fas'ın Casablanca kentindedir. Bu havuzun eni 75, boyu 480 metredir.

Yüzme yarışlarını en çok seyirci nerede izleyebilir, biliyor musunuz? Japonya'da... Bu ülkenin Osaka kentindeki yüzme havuzunun çevresinde tam 13,614 kişilik yer vardır

Dünya yüzme şampiyonalarında en çok madalyayı Doğu Alman Kornelia Ender kazanmıştır. 1958 doğumlu sporcu, 1973-1975 yılları arasında katıldığı yarışmalarda sekiz altın, iki gümüş madalya elde etmek başarısını göstermiştir.

Olimpiyatlarda en çok madalya alan yüzücü ise Amerikalı Mark Spitz'dir. Spitz, 1968 ve 1972 yıllarında toplam dokuz altın madalya kazanmıştır.

İngiltere ile Fransa arasındaki Manş Denizi'ni yüzerek geçen ilk sporcu İngiliz Matthew Webb'dir. Webb, 1875 yılında Manş'ı 21 saat 45 dakikada geçmiştir.

Manş'ı yüzerek en kısa sürede geçen sporcu ise Amerikalı Penny Dean'dir. Dean, 1978'de Manş'ı 7 saat 40 dakikada geçerek rekor kırmıştır.

Manş'ı geçen en küçük yüzücüyü de belirterek notlarımızı noktalayalım: İngiliz Marcus Hooper, Manş'ı 1979'da yüzerek geçtiğinde 12 yaşındaydı...

BİLMECE BULMACA

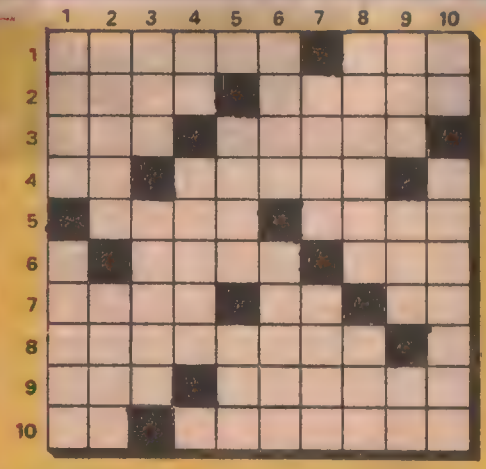

SOLDAN SAĞA: 1- Orta Amerika'da bir ülke.. Batı Anadolu köy yiğidi, 2- Tahılın tarladaki adı.. Hiç vakit geçirmeden ve gecikmeden (derhal), 3- Bir piyeste oynayanlara düşen görev payı.. Uzun ömürlü bir ağaç, 4- Hastalık niteliğinde olan yumru.. Dibe mesafesi fazla, 5- Lokomotifli taşıt.. Koyun, köpek, at gibi bazı hayvanların üzerinde asalak olarak yaşayan bir böcek türü, 6- EHEMMİYET ile eşanlamlı bir sözcük.. At yavrusu, 7- Tarihte, şehir devletlerine verilen ad.. Dünyamızın uydusu.. Bir nota, 8- Kalabalık topluluklar halinde, 9- Hava basıncı birimi.. Üzerine iplik, tel, şerit gibi şeyler sarılan silindir biçimindeki nesne, 10- İçinde yabani hayvan barınan kovuk.. Ciğerci dükkânlarında satılanların (ciğer, işkembe, dalak, yürek, baş, paça gibi şeylerin) ortak adı.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1- Güney Amerika'da bir ülke.. SİNİRLİ anlamında bir sözcük, 2- Ses ayarı.. Herkesin bilmesi için yapılan duyuru, 3- Afrika'da büyük bir ırmak.. GECİKME ile anlamdaş bir kelime, 4- Zamanın bölünemeyecek kadar kısa bir parçası.. Tecrübe, 5- Ağzımızın altında bulunan kemikli, sivri kısım.. Fakat veya lâkin gibi anlamlara gelen bir sözcük, 6- Bazı hayvanları barındırmaya yarayan kapalı yer (hayvan damı).. Manda yavrusuna verilen ad, 7- Kedi, köpek yavrularına verilen bir isim.. Giysilerin boyun kısmı, 8- Bir kimseyle birine gönderilen şey.. Özel gezi gemisi, 9- Gözün PARLAKLIK ve CANLILIĞI için kullanılan bir terim.. Atların tırnağını koruyan demir.. Eski Mısır'da bir Güneş Tanrısı, 10- GENİŞLİK ile eşanlamlı bir kelime.. GEZİ ve YOLCULUK anlamında eski bir sözcük.

AYICI – Resmin altında görülen çizgilerin hepsi yukardaki resimde saklı. Acaba bunları resimde bulabilir misiniz?

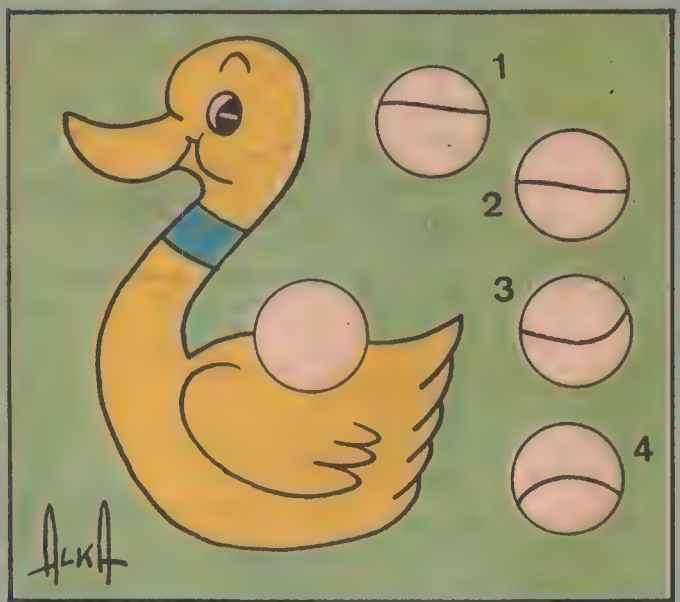

ÖRDEK – İşte bir ördek resmi. Resmin tamamlanması için dairelerden uygun bir tanesini yerine oturtmak gerek. Bulabilir misiniz?

Çözümler 29. sayfada

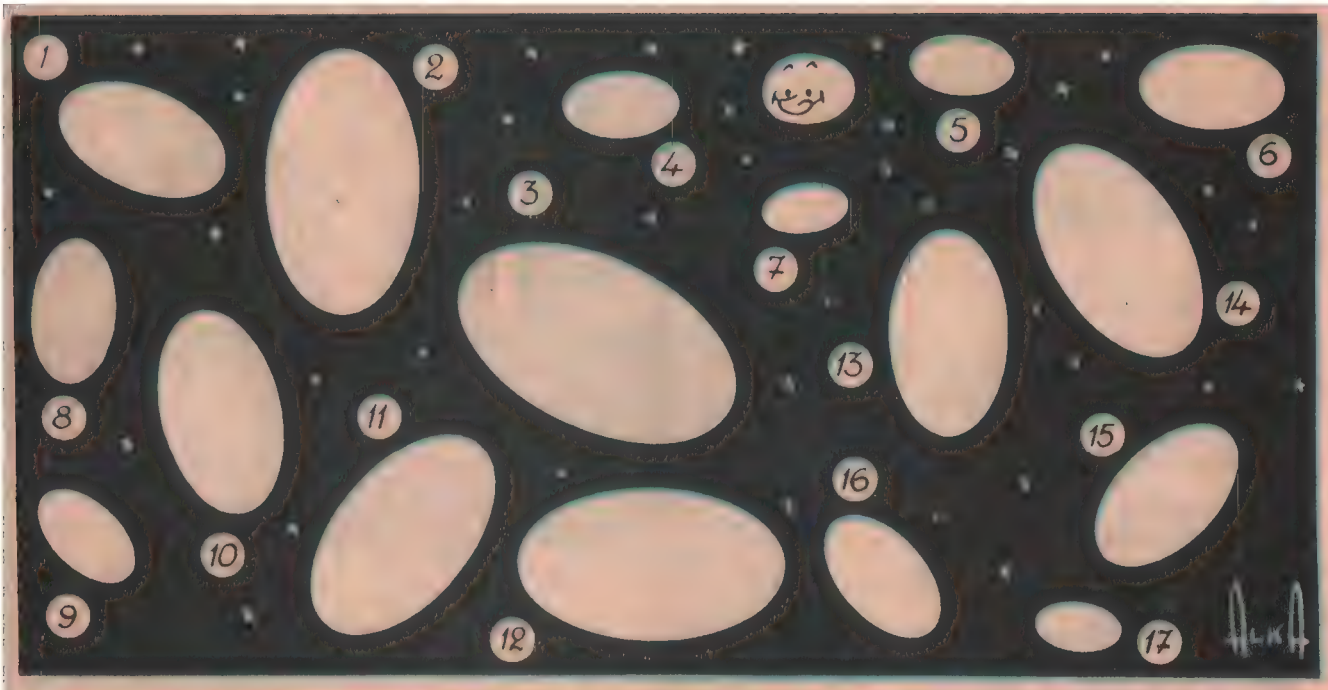

UZAY GEMİSİ– Gökleri uçan daireler kaplamış. Aynı boyda ikili gruplar halinde uçuyorlar. Ama aralarında boyu aynı olan üçlü bir grup var ve iki tane de değişik boyutta olan var. Arayın üçlü grubu ve iki değişik boydaki uzay gemisini bulun.

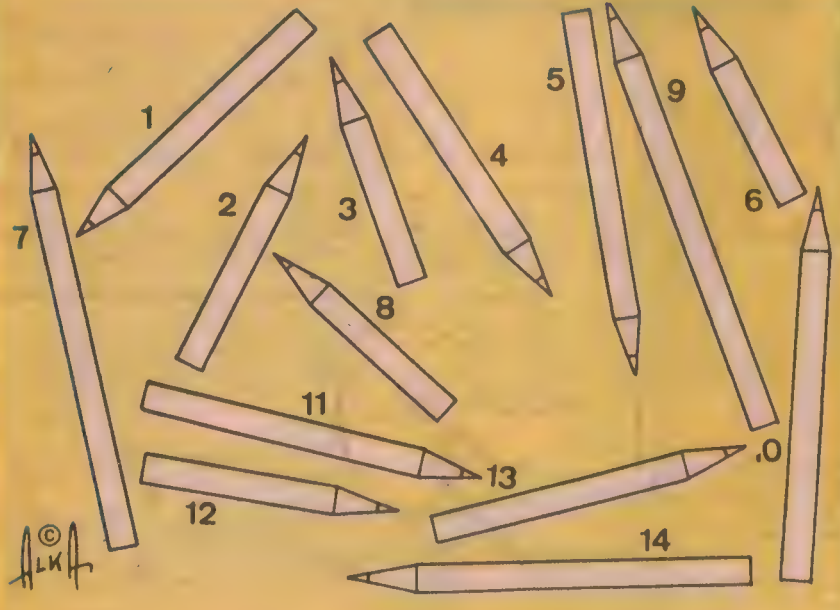

KURŞUN KALEMLER– Resimdeki kurşunkalemlerin üç tanesi aynı boyda. Cetvelle ölçmeden bulabilir misiniz?

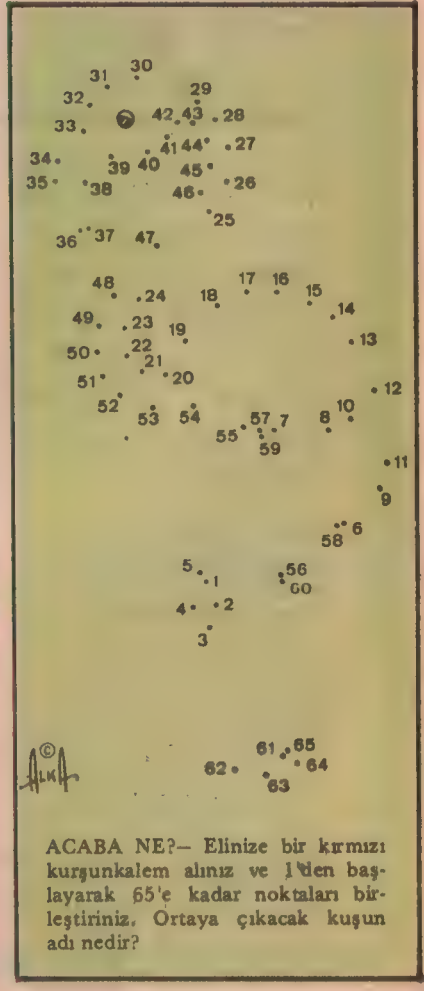

ACABA NE?– Elinize bir kırmızı kurşunkalem alınız ve 1'den başlayarak 65'e kadar noktaları birleştiriniz. Ortaya çıkacak kuşun adı nedir?

Bilmeceler

Baldan tatlı,
Baltadan ağır,
Elde tutulmaz,
Çarşı pazarda satılmaz,
Tadına doyum olmaz.
(UYKU)
ERKAN BORA AKTAŞ/
Bursa

Hani benim güzellerim
Serpile serpile gezenlerim
Güzellerimi büzdüm
Sobanın başına dizdim
(ŞIK VE YAZ)
KADİR YELEĞEN/Yozgat

Yeni gelinin fesi, acı gelir sesi.
(BİBER)
SEVGİ DAĞLI/
Bandırma-Balıkesir

DOĞA

Doğada gördüm ağaçları, çiçekleri,
Doğada gördüm yaşamın güzelliğini
Bütün güzellikler doğada saklı
Doğa çok güzel
Doğa ne güzel.

Minik serçe öter cik cik cik
Çiçekler kokar mis mis mis
Arılar gezer vız vız vız
Doğa çok güzel
Doğa ne güzel.

MERAL DEMİREL/
4. Levent-İstanbul

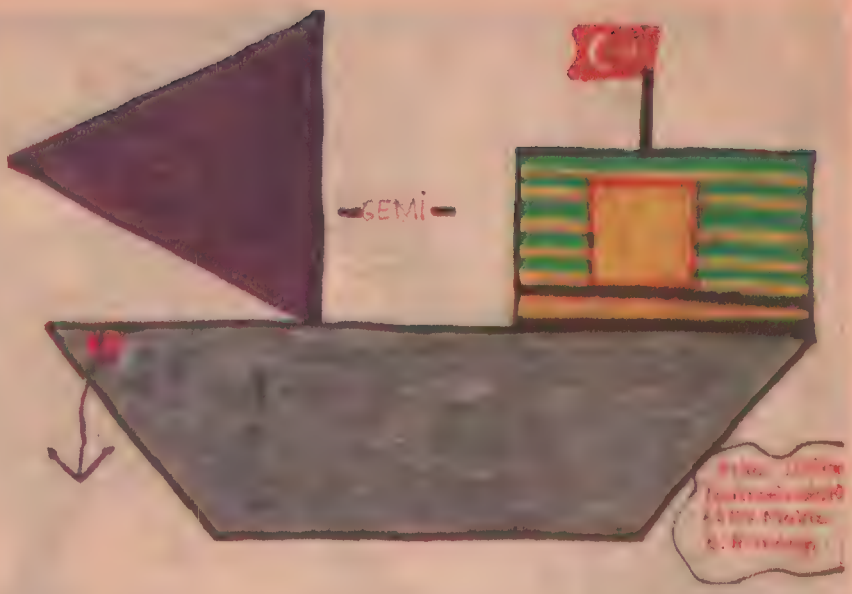

GEMİ

ERKAN DELİKAN/Mainz-Batı Almanya

BİR DÜNYA DÜŞÜNÜYORUM

Bir dünya düşünüyorum bir dünya
Uzanarak yeşil çimene
İnsanlarla kardeşçe, sevgiyle
Doğayla iç içe bir dünya

Bir dünya düşünüyorum bir dünya
İnsanları yeşil çimendeki bitkiler kadar
Saf temiz, özgür âhenk içinde
Karmcadan ibret almış insanlarla

Bir dünya düşünüyorum bir dünya
Çağlayanımın şırıltısı kulağımda
Ilgıt ılgıt esen lodosum ruhumda
Rahmet damlaları altında doğayla iç içe

ABDÜLMELİK UÇAK/
Söke-Aydın

TAŞITLAR

Taşıtlar yararlıdır
İyi kullanılmalıdır
Dikkatsizlik yüzünden
Oluruz kendimizden

Alkolsüz kullanmalı
Güzelim taşıtları
Taşıtlara bakmalı
Bozuksa onarmalı

Taşıtlara hepimiz
Hemen hergün bineriz
Bu yüzden taşıtların
Yararını biliriz

GÖRE SÖNMEZ/Ceyhan - Adana

Fıkralar

YUMURTA

Ali sabah kahvaltısında annesine sorar:

- Anne, benim yumurtam bozuk galiba. Ne yapayım?

Annesi kızarak:

- Oğlum, böyle şeyleri yüksek sesle söyleme diye sana kaç kere söyleyeceğim?

Ali, bu kez alçak sesle:

- Anne, der. Ben bu civcivin gagasını da yiyecek miyim?

NURCAN KAYADELEN/Bursa

ÇEVİRİ

İngilizce dersinde öğretmen çocuğa sordu:

— Oğlum sana bir Türkçe cümle söyleyeceğim. Sen de bunu İngilizceye çevireceksin.

— "Çocuk koştu koştu, denize düştü ve boğuldu."

— The boy tıkıdık tıkıdık, and glu glu.

MAHMUT DURAN/
Yahyalı-Kayseri

GÖZLÜĞÜ VARMIŞ

Okula yeni başlayan Ali'ye babası sordu:

— Nasıl, öğretmenin gözüne girebildin mi?

— Hayır baba, giremedim. Çünkü gözlüğü vardı.

ÖNDER BAŞBUĞ/Nevşehir

O ZAMAN SARHOŞTUM

Bir fare bir şarap fıçısının üstünde oynarken, fıçının içine düşer.

Düştükten sonra hemen oradaki bir kediye yalvarmaya başlar:

— Ne olur kedi kardeş, ben burada pisi pisine öleceğime, beni sen ye bari, der.

Kedi:

— Sahi mi söylüyorsun? diye sorar.

Fare:

— Evet, evet, der.

Kedi hemen fıçıyı devirip fareyi kurtarır. Ama fare derhal deliğine kaçar.

Kedi:

— Ah yalancı, hani seni yiyecektim? der.

Fare de:

— O zaman sarhoştum! diye cevap verir.

VAHİT SARACOĞLU/
Karapınar-Konya

KITLIK

İki arkadaş güzel bir sohbete dalmışlar. Ama bu arkadaşlardan biri çok zayıf, biri de tersine çok şişmanmış.

Şişmanı zayıfa:

— Seni gören memleket kıtlıktan ölüyor zannedecek, demiş.

Zayıfı da şişmana:

— Seni gören de bu kıtlığın sebebini anlayacak, demiş.

GÜLHAN YILDIRIM/
Aktepe-Ankara

MEKTUP ARKADAŞI

Genel Konularda

CAN YILMAZ (11)
1784 Sok. 37/9
Karşıyaka-İzmir

TULAY YILDIRIM (14)
Siyavuşpaşa Cad.
Çınar Sok. No: 45
Bahçelievler-Istanbul

FİLİZ DENLİ (10)
İskenderpaşa Mah.
Telgrafhane Sok.
Şengül Apt. Kat. 5 No: 64
Diyarbakır

UĞUR ARAS (14)
Turan Mah.
Cumhuriyet Cad. No: 42
Sarayköy - Denizli

METİN TİRYAKİ (13)
Esentepe Mah. 184. Sok.
No: 11
Karacabey - BURSA

GÜLÇİN OKCUR (15)
Nuh Çimento Fabrikası
Hereke-Kocaeli

HAKAN YAVUZ (15)
Delihüseyinpaşa Cad.
No: 17-12
Bahçelievler-İstanbul

ELİF ÖZÇELİK (11)
Örnek Mah. Öğretmenler
Evleri No: 7
Çamlıca-İstanbul

CUMALİ ŞAHİN (15)
Terzi Necdet Altay Eliyle
Hünkâr Pasajı No: 26
Ceyhan-Adana

SEZEN YAVUZ (13)
Türkiye İş Bankası Lojmanı
Kat 2, No: 3
Ayancık-Sinop

COŞKUN ALTINTAŞ (15)
Hayat Eczanesi,
Cumhuriyet Meydanı
Emirdağ-Afyon

PINAR BOYACI (8)
Bağdat Cad. No: 156/26
Kartal-Maltepe-İstanbul

SEMA GÜVENÇ (15)
İzzetpaşa Mah. Fırın
Arkası Sok. No: 18/1
Şişli-İstanbul

FİLİZ ORAL (16)
Bei Iris Kopka
Bückerfeld Str 25
4150 Krefeld 1
Batı Almanya

TUNCAY ATASEVER (14)
Sıvas Mah. Temuçin Sok.
No: 31
Pasinler-Erzurum

MELTEM KALUÇ (14)
Orman İşletmesi
Lojmanları
Sındırgı-Balıkesir

AYNUR DOĞANÇAY (14)
Bakkal Şevket Şahin
Eliyle Tahiroğlu Köyü
Şefaatlı/Yozgat

MURAT ÇAKIR (15)
Pazar Sok. No: 29
Anadoluhisarı/İstanbul

GÜLER ŞİRİN (16)
Bei: Gürsel Aydoğan
Oberbergplatz 14
4150 Krefeld 1
Batı Almanya

BAYRAM BESLİ (16)
Röthenbach Str. 3
8481 Weiherhammer
Batı Almanya

İngilizce Yazışma

BÜLENT AL (13)
Gazievrenos Sok.
Mimoza Apt. No: 5
Daire: 2
Yeşilköy-İstanbul

GÜLAY KILIÇ (15)
NURAY KILIÇ (16)
Karacalar Mah. Çağla Sok.
No: 16
Sivrihisar-Eskişehir

Almanca ve Türkçe Yazışma

MURAT BAŞ (13)
NİHAT BAŞ (9)
Lauterbacher Str. 157
6620 Ludweiler
Batı Almanya

Almanca Yazışma

NURETTİN CAMGÖZ (16)
Von-Dechen Str. 96
5142 Hückelhoven
Batı Almanya

Pul ve Kartpostal Konularında

HALİL CAN (16)
Yenimahalle Mudurnu
Cad. Bayraktar Sok.
No: 189
Akyazı-Sakarya

SALİH KARAOĞLU (16)
Atıcılar Mah. Erikli Sok.
No: 35
Bursa

ÇİÇEKLİ EV — ENGİN BACAK/Ergani-Diyarbakır

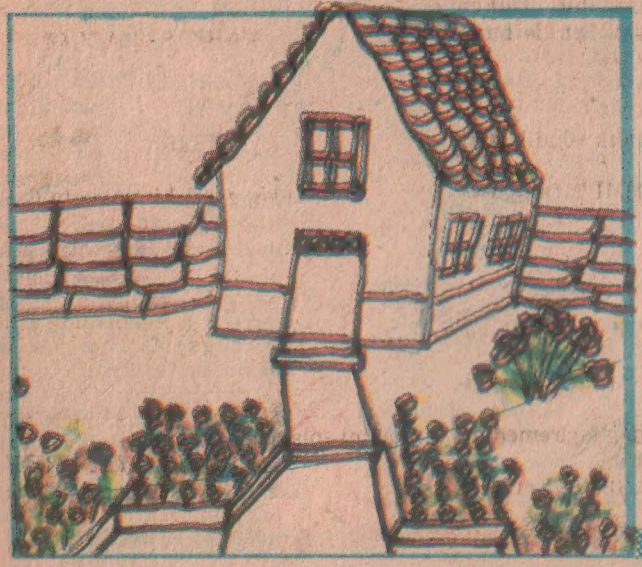

Yanıtlar

GENEL BİLGİ TESTLERİ
1/C, 2/B, 3/D, 4/B, 5/C, 6/A, 7/D, 8/B, 9/B, 10/D, 11/B, 12/B, 13/B, 14/D, 15/B.

DENEKTAŞI
1. Büyük Britanya-Büyük Menderes, 2. Namık Kemal, 3. Lonca, 4. Atletizm, 5. Objektif, 6. Repertuvar, 7. Seramik, 8. Ganj, 9. Dalyan, 10. Alyuvarlar.

Bulmaca Çözümleri

KARE BULMACA
SOLDAN SAĞA: 1- Panama, efe, 2- ekin, hemen, 3- rol, çınar, 4- ur, derin, 5- tren, kene, 6- önem, tay, 7- site, Ay, la, 8- alay alay, 9- bar, makara, 10- in, sakatat. YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1- Peru, asabi, 2- akort, ilan, 3- Nil, rötar, 4- an, deney, 5- çene, ama, 6- ahır, malak, 7- enik, yaka, 8- emanet, yat. 9- fer, nal, Ra, 10- en, seyahat.

AYICI
1. Ayıcının şapkası, 2. Ayının ayak gölgesi, 3. Ayının vücudu, ufuk ve ip arasındaki bölüm, 4. Sağdaki tepe, 5. Ayıcının sağ kolu, 6. Ayıcının vücudu ve sol kolu arası, 7. Soldaki bulut, 8. Ayının kuyruğu.

ÖRDEK
2 No.lu daire.

UZAY GEMİSİ
Üçlü grup. 6, 8 ve 16, eşleri olmayanlar ise 3 ve 5.

KURŞUN KALEMLER
1, 4 ve 13 No.lu kalemler.

ACABA NE?
Ortaya bir flamingo çıktı, değil mi?

Marunouchi İş Merkezi; solda Kraliyet Sarayı

JAPONYA

Fuji Yama dağı

ASYA'nın doğu kıyıları önünde bir ada devletidir. Dört büyük ada (Hokkaido, Şikoku, Hondo, Kyuşiyu) ile 3000'den fazla küçük ada üzerinde kurulmuştur. Başkent Tokyo dışında en önemli kentleri, Osaka, Yokohama, Nagoya ve Kyoto'dur. Adalarda, Japonlardan başka Koreliler, Çinliler ve Aynular yaşar. Ancak bunların, yani azınlıkların toplamı bir milyon kadardır.

Japonya'da sık sık depremler olur. Örneğin, Tokyo'da haftada iki kez deprem olur. Japon adaları yazın okyanustan esen Japon denizi rüzgârıyla yağış alır. Mevsim rüzgârlarının yön değiştirdiği iki dönemde yıkıcı kasırgalar olur. Bunlara tayfun denir. Kış mevsimi, güneyde yumuşak geçer. Tokyo'nun kuzeyinde ise sertleşir. Japonya'nın yandan fazlası ormanlarla kaplıdır. Ülkede birçok sönmüş (160 tane) volkan ve 20 tane de etkin volkan vardır.

Japonya birçok hammaddeyi dış ülkelerden alırsa da endüstri alanında çok gelişmiştir. Gemi, lokomotif, otomobil, fotoğraf makinesi, radyo, televizyon, müzik aletleri, oyuncak ve bilgisayar gibi ileri teknoloji ürünlerini bütün dünya piyasalarında satabilmektedir.

Japonya, yüzyıllardan beri yabancı ülkelere kapılarını kapatmış olarak yaşamıştır. Daha sonra dışa açılan Japonya çok hızlı bir şekilde gelişti, güçlü bir orduyla (deniz, kara ve hava kuvvetleri) önce Çin'le sonra da Rusya ile savaştı. İkinci Dünya Savaşı'nda Amerika ile savaşan Japonya yenilgiye uğradı. Amerikalıların Hiroşima ve Nagazaki'ye atom bombası atmaları, Japonya'nın teslim olmasına yolaçtı. O tarihten sonra (1945), imparator gene devletin başında kaldıysa da, ülke demokrasi ilkelerine göre yönetilmeye başladı.

YÜZÖLÇÜMÜ:	372.391 km²
NÜFUSU:	117.000.000
BAŞKENTİ:	Tokyo
DİLİ:	Japonca
DİNİ:	Şintoizm, Budizm, Katoliklik
PARASI:	Yen

Mini Poster Takvim

Michael Jackson

DAHA önce sizlere söz verdiğimiz gibi, bu sayıda ünlü şarkıcı Michael Jackson'ın mini-posterini sunuyoruz, sevgili okurlar.

Bildiğiniz gibi, Michael Jackson, dünyanın en ünlü pop şarkıcısı... Ünü, özellikle gençler arasında çok yaygın...

Michael Jackson, şarkıcılığa daha çocuk yaşta, kardeşleriyle birlikte başlamış. Kendisinden büyük üç (Jackie, Marlon, Jermaine) ve kendisinden küçük bir (Randy) kardeşiyle birlikte Jackson Kardeşler Topluluğu'nu oluşturmuş. Amerika'nın çeşitli kentlerinde verdikleri konserlerle, radyo ve televizyon programlarıyla üne kavuşmuş. Daha sonra da tek başına şarkı söylemeye başlamış.

26 yaşındaki sanatçı, yine zaman zaman kardeşleriyle birlikte sahneye çıkıyor, konser veriyor; ama asıl ününü sağlayan parçalar, tek başına söylediği şarkılar... En ünlü parçası ise "Thriller"...

MICHAEL Jackson, söylediği parçalarda "korku" ögesini işliyor. Şarkılarının sözleri mezarlıklarla, hayaletlerle, hortlaklarla ilgili... Yaptığı video filmlerinde, televizyon programlarında da bu noktadan hareket ediyor. Bu filmleri, programları yönetmek için de korku yapıtları çevirmiş sinemacıları seçiyor.

Sanatçının "The Making of Thriller" (Thriller'in Yapılışı) adlı video kaseti, Amerika'da en çok izlenen kaset oldu; satış rekorları kırdı. Plakları ise hâlâ listelerin başında...

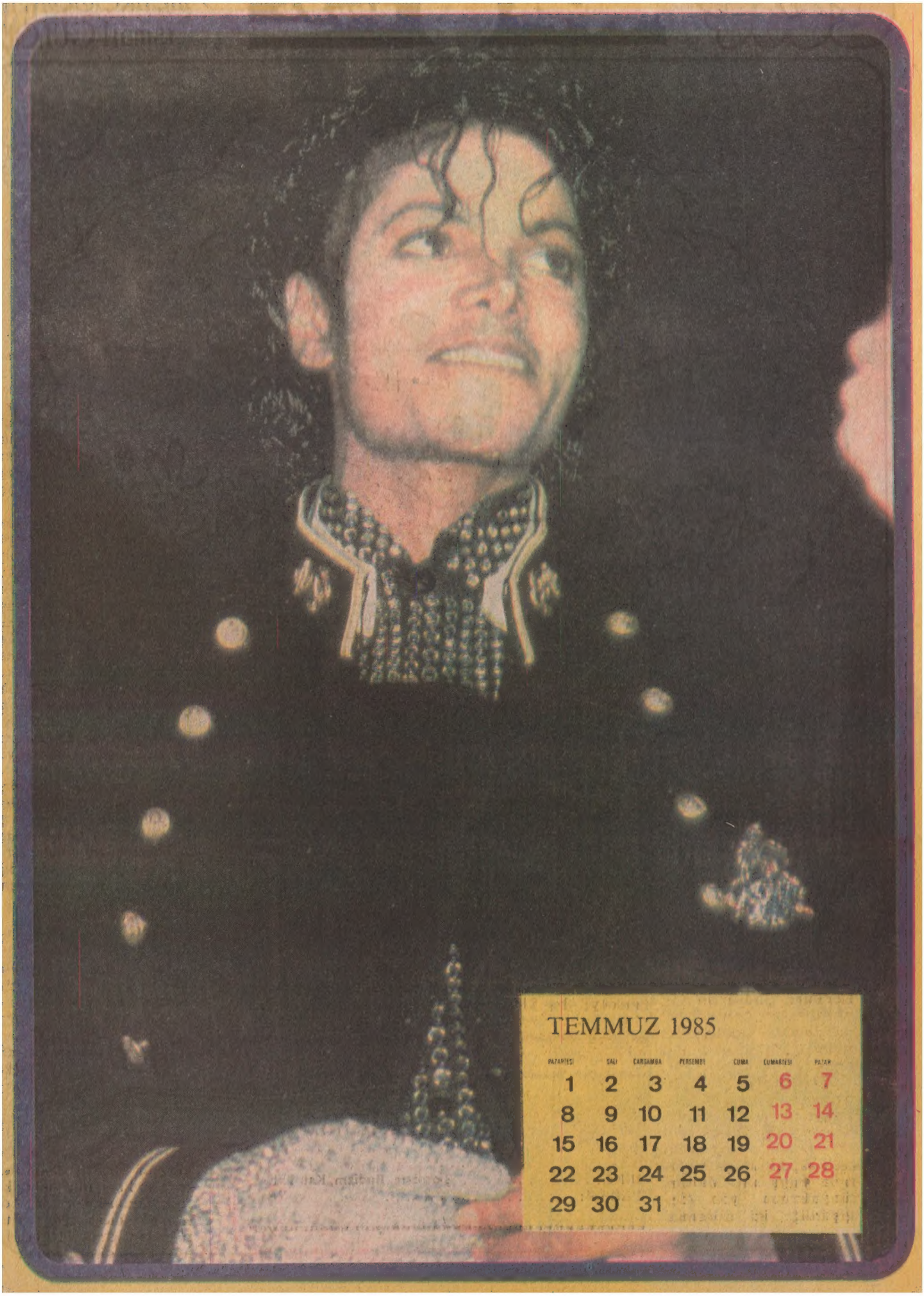
TEMMUZ 1985
PAZARTESİ SALI ÇARŞAMBA PERŞEMBE CUMA CUMARTESİ PAZAR
1 2 3 4 5 6 7
8 9 10 11 12 13 14
15 16 17 18 19 20 21
22 23 24 25 26 27 28
29 30 31

melike SÖNMEZ
ismail GÜLGEÇ